Сустрэча прысвечаная Грамадзе

19 верасня г.г. у будынку Ваяводскага камітэта Польскай аб'яднанай рабочай партыі ў Беластоку адбылася сустрэча кіраўніцтва ВК ПАРП з былымі дзеячамі Беларускай сялянска-рабочай грамады, прысвечаная 50-годдзю гэтай рэвалюцыйнай арганізацыі. Справаздачу аб сустрэчы змесцім у наступным нумары.

Ніва

Тыднёвік Беларускага грамадска-культурнага таварыства

№ 40 (1023) ГОД XX 5 КАСТРЫЧНІКА 1975 г. ЦАНА 60 гр.

Сцэна з пастаноўкі „Міхалка" ў выкананні самадзейнікаў з Гарадка. Калектыў гэты ў сёлетнім цэнтральным аглядзе драматычных калектываў БГКТ заняў другое месца.

Фота Я. Цялушэцкага.

КУЛЬТУРА Ў ГМІНЕ

ХОР ды САЛІСТЫ

Даўжэюць вечары, і ў храмах культуры становіцца ўсё людней. Кожнаму хочацца культурна правесці вольны час. Вось іменна **культурна!** А як жа ў пачатку новага 1975/76 культурна-асветнага сезона выглядаюць справы культуры ў гмінах?

Паставіўшы сабе такое пытанне, я наведаў чатыры гміны: дзве на паўднёвай ускраіне нашага ваяводства — у Градзіску і Мілейчыцах, а таксама дзве ў яго паўночна-ўсходнім кутку — у Новым Двары і Крынках. Выбраў я спецыяльна гэтыя мясцовасці, каб мець больш поўны вобраз культурнага жыцця ў адлеглых ад гарадскіх цэнтраў гмінах.

У той час, калі ў кожнай са спамянутых гмін вызначаны і здзяйсняюцца канкрэтныя напрамкі развіцця гаспадаркі, дык ніводзін начальнік ці сакратар гміннага ўпраўлення не мог мне сказаць што-небудзь пра напрамкі развіцця культуры. Проста іх няма! І толькі падумаць: амаль тры гады культура ў гмінах сядзіць у цёмным запечку і нічога не ведае пра свой заўтрашні дзень. І не дзіва тады, што адказны за развіццё культурнага жыцця працаўнік гміннага ўпраўлення — яму апрача культуры даручана яшчэ вядзенне спраў гандлю, асветы і выхавання, аховы здароўя, а ў некаторых гмінах таксама рамяства, паслуг і нават апека над проціалкагольным камітэтам — справамі культуры займаецца час ад часу і то з думкай „абы з рук збыць", бо іншыя праблемы чакаюць неадкладнага вырашэння. Вядома: адзін у полі не воін — адзін працаўнік культуры ў гміне з месца не зрушыць. Гэта пад сілу значнаму калектыву людзей. А гмінныя ўпраўленні нават пальцам у боце не паварушылі, каб такія калектывы культурна-асветных дзеячоў паўставалі ў іх гмінах. А яны ж — аснова культурнага руху!

ФАЛЬШЫВЫ ХОР

У Мілейчыцах і Новым Двары з першых слоў аб культуры я пачуў рознагалосы ды плаксівы хор нараканняў і на непрыглядны стан будынкаў, у якіх памяшчаюцца ГОК-і, і на недахопы фінансавых сродкаў на іх рамонт ды на культурныя мерапрыемствы і, урэшце, на безыніцыятыўную, а нават бескультурную мясцовую моладзь. І на самай справе. У глядзельнай зале ГОК-у ў Мілейчыцах сцены заплямлены рагамі зацёкаў, у падлозе прагнілі аграмадныя дзіры, а полап вісіць цяжарным жыватом і з дня на дзень чакай, што заваліцца. Невялічкая залка ГОК-у ў Новым Двары згарудавана ў стражац-

(Працяг на стар. 4)

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У "Ніве"

Вялікі чытальніцкі конкурс ● І адзін у полі воін (Дубічы Царкоўныя) ● Самалёт сее ў Крынках ● Школа мастацтваў у Мінску ● І нас разбудзілі (сустрэча грамадоўцаў) ● Старонкі белавежскага турызму ● Новая цікавая аповесць у адрэзках ● Весткі з Чаромхі, Бельска, Турны, Паўночнага Вострава, Гайнаўкі, Снежкаў ● Калі сняцца грыбы ● Песня „Wojskowa orkiestra".

Уявіце сабе 20 га поля, абведзеных драцяной сеткай ад зайцаў і... людзей, а на гэтым полі роўнымі шарэнгамі выстраіліся яблыні, грушы, абрыкосы...

Гэта сад інжынера Яна Барташэвіча з вёскі Кундзін у Сакольскай гміне. Едзем дарогай уздоўж гэтай агароджы, і, здаецца, няма ёй канца. Адны фруктовыя дрэвы. Тысячы, дзесяткі тысяч іх тут... І пах спелых яблык. Цяжка сабе ўявіць такі сад. Гэта ўжо хутчэй фруктовы лес. Дагледжаны ён, аднак, вельмі старанна, па-гаспадарску.

— З эканамічнага боку, — гаворыць інжынер Барташэвіч, — толькі такое мерапрыемства можа даваць добры прыбытак.

Інжынер Ян Барташэвіч — чалавек вопытны. Вышэйшую школу вясковай гаспадаркі закончыў ён яшчэ да вайны, у 1935 г. Быў тады адзіным чалавекам з вышэйшай адукацыяй на ўсю ваколіцу.

— У нашай сям'і, — сцвярджае ён, — заўсёды падтрымоўвалася традыцыйная пашана да навукі. Дзед мой вучыўся ў праслаўленай свіслацкай гімназіі, а бацька, нягледзячы на вялікі кошт, пастанавіў вучыць мяне. Спярша ў Беластоку ў матэматычна-фізічнай гімназіі, а затым у Варшаве. За навуку трэба было тады плаціць. Жыў я ў невялікім пакойчыку, дзе памяшчалася аж 7 студэнтаў. Мае месячныя, вельмі абмежаваныя выдаткі, дасягалі 100 зл. Гэта быў кошт адной добрай каровы. Каб выправіць мяне ў Варшаву, бацька вымушаны быў прадаць самую лепшую сваю кароўку. Памятаю, што я з трывогай лічыў бацькоўскіх красуль, прыкідваючы сабе ў памяці, на колькі часу хопіць іх, каб я мог вучыцца.

Інжынер Барташэвіч змоўк на хвіліну. Відаць, на хвалі ўспамінаў адплыў да далёкага мінулага.

— Выбачайце, — адгукнуўся ён зноў. — Я, здаецца, не на тэму. Вы хацелі пра сад...

— Яблыкі даспяваюць у той жа час, калі пачынаюць вучобу школьнікі і студэнты. Дык не зашкодзіць прыпомніць ім, як калісьці маладыя людзі даходзілі да інжынерскіх дыпломаў. А сад ад нас не ўцячэ.

— Пакуль я па-сапраўднаму заняўся садам, прыйшлося правандраваць амаль усю Польшчу. Дзе я не быў: у Келецкім, у Кракаўскім... чатыры гады працаваў настаўнікам на Палессі ў вёсцы Марачоўшчына, тады ў Косаўскім павеце. Ганаруся тым, што жыў я ў доме, дзе нарадзіўся Тадэуш Касцюшка. Прыходзілася па-рознаму: было вельмі добра, а здаралася, і галадна, і холадна.

У пачатку 50-ых гадоў вярнуўся я ў

(Працяг на стар. 2)

Алея працоўнай славы.

КАРЭСПАНДЭНЦЫЯ З МІНСКА

МІНСКІ АЎТАМАБІЛЬНЫ ЗАВОД

У жніўні 1944 года Савецкі ўрад прыняў рашэнне аб арганізацыі аўтазборачнага завода ў горадзе Мінску, якому было суджана стаць першынцам беларускага аўтамабілебудаўніцтва.

Першымі будаўнікамі аўтазавода былі ў той час нядаўнія партызаны. Іх прыйшло сюды 1.300 чалавек. Яны і прынялі на сябе асноўныя цяжкасці. Мінск ляжаў у руінах, не было жылля, транспарта, сталовых.

Але і пры ўсіх гэтых цяжкасцях будаўніцтва было пачата. Яно вялося пры братняй дапамозе ўсіх народаў краіны.

Ужо ў ходзе будаўніцтва пачалася падрыхтоўка рабочых кадраў для новага прадпрыемства. Будучыя аўтабудаўнікі навучаліся ў рамесных вучылішчах, у школах ФЗО, на розных курсах, у Мінскім аўтамеханічным тэхнікуме.

Завод праектаваўся для выпуска 15 тысяч аўтамабіляў у год грузапад'ёмнасцю 5-7 тон. Першыя аўтамабілі былі выраблены ў 1947 годзе. 7 лістапада 1947 года пяць першых аўтамабіляў-самазвалаў „МАЗ-205“ рухаліся ў калоне агульнагарадской дэманстрацыі, абвясціўшы тым самым аб нараджэнні ў рэспубліцы новай галіны прамысловасці — аўтамабілебудаўніцтва.

Рабочыя, інжынерна-тэхнічныя работнікі разумелі, як патрэбна была іх прадукцыя народнай гаспадарцы. І аўтазаводцы няспынна нарошчвалі тэмпы выпуска машын. К канцу 1947 года завод вырабіў 10 аўтамабіляў „МАЗ-205“. У 1948 годзе было выпушчана ўжо 206 аўтамабіляў, а ў 1949 годзе — 1207.

У 1951 годзе на заводзе пачалася вытворчасць грузавога аўтамабіля „МАЗ-200“ з бартавой платформай. У тым жа годзе калектывам была асвоена вытворчасць вялікагрузных аўтамабіляў-самазвалаў „МАЗ-525“ грузапад'ёмнасцю 25 тон, прызначаных для працы ў кар'ерах.

Працятваючы працу па стварэнню аўтамабіляў, калектыў завода ў 1956 годзе асвоіў серыйную вытворчасць аўтамабіляў-лесавозаў „МАЗ-501“, прызначаных для працы ў лясной прамысловасці. У тым жа годзе пачаўся выпуск аўтамабіляў высокай праходнасці „МАЗ-502“.

А ў канструктарскім бюро завода не спыняліся працы па далейшаму ўдасканальванню знаходзячыхся ў вытворчасці аўтамабіляў і стварэнню новых тыпаў машын.

Творчыя намаганні інжынерна-тэхнічных работнікаў прывялі да стварэння ў 1957 годзе новага тыпа аўтамабіля-самазвала „МАЗ-530“ грузапад'ёмнасцю 30 тон. У кастрычніку 1958 года на Сусветнай прамысловай выстаўцы ў Бруселі аўтамабіль „МАЗ-530“ быў удастоены вышэйшай узнагароды „Гран-Пры“.

Дзень 19 мая 1959 года ў калектыва завода быў асабліва ўрачысты. У гэты дзень з канвеера завода сышоў 100-тысячны аўтамабіль, а 27 сакавіка 1964 года — 200-тысячны.

За поспехі ў развіцці вытворчасці, датэрміновае выкананне пяцігадовых планаў у 1966 годзе завод быў узнагароджан ордэнам Леніна, а ў 1971 годзе — Ордэнам Кастрычніцкай Рэвалюцыі. Праца многіх аўтабудаўнікоў высока ацэнена Савецкім урадам. Звыш 3788 рабочых, інжынерна-тэхнічных работнікаў і служачых узнагароджана ордэнамі і медалямі Савецкага Саюза, а пяці з іх прысвоена высокае званне Героя Сацыялістычнай Працы. На заводзе цяпер працуюць 18 лаўрэатаў Дзяржаўнай прэміі СССР, многім работнікам завода прысвоена ганаровае званне заслужанага работніка прамысловасці БССР.

За параўнаўча кароткі тэрмін тысячы аўтамабіляў з эмблемай „Зубр“ працуюць у многіх раёнах Савецкага Саюза і цэлым радзе зарубежных краін.

Ф. Васільеў

Фота **Э. Трыгубовіча**

(Працяг са стар. 1)

На яблыкі да інжынера Барташэвіча

родныя старонкі і стаў гаспадаром. Калі купляў мінеральныя ўгнаенні, суседзі смяяліся, што выкідваю грошы ў балота. Калі браў крэдыт, глядзелі на мяне з недаверам. Прабаваў я кантрактаваць вялікую колькасць канапель, ільну, травы. Браўся за агародніну, асабліва шмат садзіў цыбулі. І толькі ў 1964 г. засадзіў першыя тры гектары маладым садам. Праўда, яшчэ да вайны быў у нас 5-гектаравы сад, які я з бацькам засадзіў у 1935 г., аднак у вайну і пасля яе гэты сад амаль зусім знішчылі. І так пераставіўся я на садаводства.

Сакольшчына — гэта ўжо поўнач, а на дадатак у вёсцы Кундзін, дзе знаходзіцца сад інжынера Яна Барташэвіча, поле ўсё ў пагорках, для садаводства не зусім спрыяльнае.

— І глеба тут слабая, — кажа інжынер, — IV і V класы. Прыходзіцца шмат падкормліваць дрэвы мінеральнымі ўгнаеннямі.

Сад Яна Барташэвіча знаходзіцца пад апекай і кантролем Інстытута садаводства ў Скерневіцах. Гэта навукова-доследны цэнтр польскай садаводчай навукі.

— Выдатныя спецыялісты, — інфармуе наш садавод, — параілі мне, каб я пасадзіў сабе такія яблыні, як мекінфош, картланд, спартланд, дарэт, лёбо. Даюць яны позднія зімовыя яблыкі.

Таму Ян Барташэвіч будуе сабе аграмадны фруктовы склад для перахоўвання яблык. Каштаваць яму гэта будзе 1 мільён 200 тысяч зл.

— Я пастаянна штосьці будую, — заяўляе ён скромна, і ўжо плануе арашальную сістэму для рэгулярнага наваднення свайго сада.

— Я хачу давесці свой сад да такога стану, каб кожны гектар даваў не менш як 30 тон яблык.

Віктар Рудчык

Увага, неўзабаве пачнецца!

ГП БГКТ супольна з Ваяводскай бібліятэкай неўзабаве адкрывае цікавы чытальніцкі конкурс „Вялікая Айчынная вайна ў творах беларускіх пісьменнікаў“.

Да конкурсу „Ніва“ ў наступным нумары пачне друкаваць аповесць Васіля Быкава „Здрада“.

Падрабязныя звесткі аб умовах конкурсу знойдзе ў „Ніве“.

Усіх заахвочваем да чытання твораў беларускіх пісьменнікаў і да ўдзелу ў конкурсе!

ШТО НОВАГА?

Вярбуюць наёмнікаў

Усімі сіламі спрабуючы ўтрымацца на чале ўлады, расісцкі рэжым белай меншасці ў Радэзіі вярбуе замежных наёмнікаў у ЗША і Заходняй Еўропе. Як піша часопіс „Шпігель“, яны прыбываюць у вотчыну Сміта пад выглядам імігрантаў і адразу ж залічваюцца ў армію. Асаблівая перавага пры гэтым аддаецца „ветэранам вайны ў Конга“ і ўдзельнікам вайны ў В'етнаме. Кожнаму з наёмнікаў абяцана штомесячная плата ў 1.200 долараў.

Паколькі замежныя наёмнікі засылаюцца ў Радэзію пад выглядам імігрантаў, іх сапраўдную колькасць цяжка ўстанавіць. Тым не менш, адзначае часопіс, у мундзірах арміі Сміта ходзяць ужо некалькі соцень наёмнікаў. Сярод іх — „ветэран вайны ў Конга“ Майкл Хор і яго малойчыкі, якія „вызначыліся“ ў зверскіх расправах з мірным афрыканскім насельніцтвам. У пяхоце Радэзіі, піша часопіс, служаць англічане, амерыканцы, галандцы, аўстрыйцы. Аб іх часцей за ўсё даведваюцца па жалобных аб'явах. Вось адно з такіх паведамленняў: амерыканец Джон Ален Коэй, 22 гадоў, загінуў 19 ліпеня ў баі з „чорнымі партызанамі“.

У ЗША, указвае „Шпігель“, вярбоўкай наёмнікаў займаюцца сама меней дзве амерыканскія фірмы. „Фенікс асашыэйтс“, якая асталявалася каля Дэнвера (штата Каларада), вярбуе салдат для радэзійскай арміі праз часопіс „Шутынг таймс“. Другая арганізацыя „Мілітэры эдвайс команд інтэрнэшнл“ у Абінгдоне (штат Пенсільванія) вярбуе „ветэранаў в'етнамскай вайны“. У час вобыску ў Радэзійскім інфармацыйным бюро ў Вашынгтоне ФБР выявіла план вярбоўкі дзвюх тысяч амерыканцаў ва ўзросце ад 18 да 35 гадоў. Паводле даных часопіса цяпер у атрадах радэзійскіх карнікаў служаць не менш як 60 амерыканцаў.

У расісцкай ПАР наёмнікі для Радэзіі вярбуюцца ў Іаганесбургу, у атэлі „Дыпламат“ і ў адной піўной квартала Хільброу.

ФІШЭР З'ЯВІЎСЯ...

Экс-чэмпіён свету Роберт Фішэр, паводле паведамленняў агенцтва Рэйтэр, выйшаў са свайго таямнічага самазняволення, каб... падаць іск супраць аўтара і выдаўцоў яго біяграфіі. Ён сам з'явіўся ў суд Лос-Анджэлеса і падаў паперы, патрабуючы 20 мільёнаў долараў ад Брэда Дарача і „Таймс-Лайф інтэрнешнл“, а таксама „Стэйн і Дэй“. Фішэр абвінаваціў аўтара ў парушэннях вусных і пісьмовых абяцанняў не закранаць некаторых дэталей яго асабістага жыцця. Дарач зблізіўся з Фішэрам у сакавіку 1972 года да матча амерыканскага шахматыста з Барысам Спаскім.

Кніга выйшла ў свет пад тэндэнцыйнай назвай — „Бобі Фішэр супраць астатняга свету“.

Пасля таго, як Фішэр падаў іск, ён зноў знік. І нікому з журналістаў не ўдалося пачуць ад яго ні слова. Магчыма, на самым слуханні справы „таямнічасць“ будзе адкрыта, і экс-чэмпіён у нейкай форме высветліць свае паводзіны, ці хоць бы іх матывы.

TELEWIZJA WARSZAWA

Sobota 4.X. 6.20 Tech. Rol. Mat. 7.00 Bot. 9.10 Cień tamtej wiosny — film fab. pol. 10.00 Dla najmł. (kl. I—III) Czerwone, żółte, zielone. 13.45 Tech. Rol. Hod. zwierz. 14.30 Mech. rol. 15.50 Red. Szk. zap. 15.45 Pr. I prop. 16.00 Pr. dnia. 16.10 Dzien. 16.20 Obiektyw. 16.40 Za kierownicą. 17.00 Z kamerą wśród zwierz. 17.25 Sobota Mł. 18.40 OSKAR LANGE. 19.20 Dobr. 19.30 Monitor. 20.20 Wołga, Wołga — film fab. radz. 22.00 Dzien. 22.15 Spotkanie z Henri Seroką. 23.00 Sport. 23.15 Opowieści Starszego Pana.

Niedziela 5.X. 6.25 Tech Rol. Hod. zwierz. 6.55 Mech. rol. 7.25 Kurs Rol. 8.00 Przyp., radz. 8.10 Now. w domu i zagr. 8.35 Bieg po zdr. 8.50 Sport. 8.55 Pr. dnia. 9.00 TELEŘANEK. 10.20 Antena. 10.45 W starym kinie: „Monte Carlo”. 12.25 Lekt. Pegaza. 12.45 Przegląd Pol. 13.10 Dzien. 13.30 Tydzień. 14.00 Dla dzieci. 14.40 Piór. i węglem. 15.05 Refl. ob. 15.20 Operowe qui pro quo. 16.10 Sport. (II poł. meczu Ruch Chorzów—Stal Mielec). 18.05 Zalew Wiślany. 18.25 Żartoteka. 19.15 Wieczor. 19.30 Dzien. 20.20 Bajka dla dor. 20.30 Freya z siedmiu wysp — film ser. fr. 22.00 Róże Montreux. 22.30 Sport. 23.00 Motywacje.

Poniedziałek 6.X. 12.45 Tech. Rol. J. pol. 13.25 Zoolog. 15.55 NURT. 16.20 Pr. dnia. 16.25 Dzien. 16.35 Obiektyw. 16.55 Mecz: Dynamo Kijów—Bayern Monachium. 18.45 Mam pomysł. 19.10 Przem. Amb. NRD. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.20 Teatr TV: Pavel Hajny — Wino domowej roboty. 21.25 Rep. film. 21.35 Świadkowie. 21.55 Rep. film. 22.25 Dzien. 22.50 Sport.

Wtorek 7.X. Tech. Rol. J. pol. 7.00 Zoolog. 8.25 Freya z siedmiu wysp — film ser. fr. 10.00 Dla najmł. (kl. I—III) Czerwone, żółte, zielone. 11.05 Dla szkół: (kl. VII—VIII) Wych. plast. Malarstwo cz. II. 12.00 (kl. IV lic) J. pol. L. Kruczkowski—Pierwszy dzień wolności. 13.45 Tech. Rol. Hist. 14.30 Mat. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Obiektyw. 17.00 Nie tylko dla pań. 17.25 Na wielkim i mał. ekr. 17.55 Fakty. Op., Hip. 18.25 Studio Mł. 19.15 Przyp., radz. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.20 Bracia Lautensack — film ser. NRD. 21.10 Interstud. 21.55 Recital pios. 22.15 Dzien. 22.35 Sport. 22.45 Opera.

Środa 8.X. 6.30 Tech. Rol. Hist. 7.00 Mat. 9.00 Dla szkół: (kl. VII) Chem. Gaz życia. 9.30 Bracia Lautensack — film ser. NRD. 11.05 Dla szkół: (kl. VIII) Fiz. Elektrony w ciałach stałych. 12.00 (kl. VII) Chem. Węglowodany. 12.45 Tech. Rol. Upr. rośl. 13.25 Hod. zwierz. 15.55 NURT. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Obiektyw. 17.00 Dla dzieci. 17.30 Mecz: Kadra Polska—Węgry. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.20 Wspaniałe słowo wolność — film fab. radz. 22.40 Czym żyje świat. 23.10 Dzien. 23.25 Sport.

Czwartek 9.X. 6.30 Tech. Rol. Upr. rośl. 7.00 Hod. zwierz. 8.00 Kurs Inf. 10.00 Dla szkół: (kl. II lic). J. pol. A. Puszkin. 10.30 Film fab. 13.45 Tech. Rol. Fiz. 14.30 Upr. rośl. 15.05 Mat. w szkole. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Obiektyw. 17.00 Ekran z brat. 18.05 Żywioły. 18.55 Poligon. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.20 Przyp., radz. 20.25 Teatr Sensacji: Napad. 21.20 Pegaz. 22.05 Dzien. 22.25 Sport.

Piątek 10.X. 6.30 Tech. Rol. Fiz. 7.00 Upr. rośl. 9.00 Dla szkół: (kl. V) Geogr. Z plecakiem przez równiny i góry. 9.30 Książę Bob — kom. muz. węg. 12.00 Dla szkół: (kl. VII) Geogr. Kontrasty klimatyczne i roślinne Azji. 12.45 Tech. Rol Mat. 13.25 Bot. 15.55 NURT. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dzien. 16.40 Obiektyw. 17.00 Dla dzieci. 18.00 Inf., Wyd. 18.15 Mała Encykl. Zwierz. 18.50 Sezam. 19.20 Dobr. 19.30 Dzien. 20.20 Oratorium E. Brylla i K. Gaertner. 21.35 Panorama. 22.15 Dzien. 22.30 Inf., Tow., Prop. 22.45 Sport. 22.55 IX Międzynar. Konk. Pian. im. F. Chopina.

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 3.X. — 13.35 Film fab. 17.30 Hokej. Dynamo (Moskwa)—CSKA 1 i 3 tercja. 19.30 Hokej. 3 tercja. 20.10 Fest. pios. w Kołobrzegu.

Sobota 4.X. — 12.00 Hokej. Skrzydła Rad — Spartak. 15.30 Film dok. 16.15 W świecie zwierz. 17.20 Film fab. 19.30 Operetka. 20.30 Sala tańców.

Niedziela 5.X. — 11.30 Film fab. 13.35 Koncert chóru chłopięcego. 14.15 Panorama międzynar. 14.45 Pr. muz. 15.30 Filmy anim. 16.15 Sergiusz Jesienin. 17.00 P. nożna. Torpedo—Zenit. 2 połowa. 18.00 Klub film. 19.30 Film. anim. 20.00 Pr. muz.

КІНО

Białowieża Zbrodnia w klubie tenisowym — jug. 7—8. Mania wielkości — fr. 9—10. Wybaczeniem będzie śmierć — fr. 11—12.

Czeremcha Ned Kelly — ang. 7—8. Śmierć wybiera — czes. 11—12.

Dubicze Cerkiewne Człowiek, który przestał palić — szwedz. Zaczarowane podwórko — pol. 8—12.

Gródek Romanca o zakochanych — radz. 11—12.

Kleszczele Dzikie dziecko — fr. 7—8. Koniec wakacji — pol. 9—10. Godzina za godziną — pol. 11—12.

Michałowo Edomca — NRD 7—8. Wdowa Cuderoe — fr. 9—10. Ziemia obiecana — pol. 11—12.

Milejczyce Raport 36 — kor. 7—8. Tylko wtedy gdy się śmieję — ang. 9—10. Gorący śnieg — radz. 11—12.

Narew Helga — RFN. Osobliwa miłość — wł. 8—12.

Narewka Janosik — pol. 8—12.

Nurzec Brat dr Homera — jug. 7—8. Hrabina Cosel — pol. 9—10. Adaś i Ola — czes. 11—12.

Orla Faraon — pol. 8—12.

Rajsk Dowódca armii — radz. Gwiazdy są oczami wojownika — jug. 8—12.

Suchowola Zew krwi — ang. Dziewczyna z gór — jug. 8—12.

B.Z.Graf. Zam. 2360. P-1.

БЕЛАВЕЖА

ОРГАН ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ № 201

Сялянскія рукі

Пішуць дзеі Айчыны
ад світання
да ўзыходу ночы
напружаныя над скібамі
у вечных гонках
у намаганні знойным
скамянелыя далоні

Як таран у бітве
аруць і кормяць
чэрнь зямлі роднай
працуюць
але не для пахвалы
а для сілы Айчыны
для ўзнёслай глёрыі працы.

Юрый Баена

* ※ *

Хай ведаюць усе
што ўжо ад сёння
няма цябе
няма мяне
ёсць толькі супольнасць
што нераздзельныя
як пальцы ў далоні
мы пахіліліся над доляй
разгорнем радасці жыцця
і сціснем болі
увойдзем у шырокі свет
у працу і ў мары
і у жыцці пакінем след
нібы Іван ды Мар'я.

Алесь Барскі

ЧАРАВІЧКІ

Брат мой невялічкі
Задзірае нос,
Тата чаравічкі
З горада прывёз.

Чаравічкі жвава
Брат стаў абуваць.
Боцік левы, правы —
цяжка распазнаць.

Чаравічкі, ногі
Паблытаў Якуб.
Ды гэта ж нічога —
Тупу, тупу, туп!

Віктар Швед

Сустрэча з Мінскам

Ты, Мінск, сустрэў мяне
Начною цішынёй,
Гаворкай шумнай ліпеньскага дня,
Усмешкай ветлівай працоўных грамадзян,
Руплівасцю сучаснага жыцця.

Мне добра адпачыць
У зелені садоў тваіх,
І паркаў стройных і прыгожых;
Мне люба пастаяць
На Плошчы Перамогі
І кветкі палажыць
На глебу дзён суровых.
І хоць ў абдымках Мінска
Ненадоўга я,
Мой дом, за лесам тэлеграфных слупаў,
Папоўніцца чароўнейшым святлом,
І „Мінскі вальс" ён доўга будзе слухаць.

Мікалай Варанецкі

Змежх на лонці

стопы
то так як кроплі росы
і
 так
  лёх-
   ко
на зубожалу лонку
    нэ порань
     трава
     выгледала будто морэ
     як дрымле
     в шэмранёві
    нэ збуді
     шчэ зэлёна
     і такая тіха
     в дотыкові
     жэ долонь
     засынае
нэ порань
 нэ збуді
  нэ...
дай юй такею зостатіся

Зося Сачко

* ※ *

Адзеты ў патрэсканую
скуру звярэй
ганарыцца што чалавек

Стукат кія
на хрыбеце каня
пракляцце
„каб ты згарэла"
пена
з пашчы клубіцца
а хмары купаюцца
ў цёмнай бездне неба

Выць з бяссілля
што так баліць ад кія
і няма сіл цягнуць
што жыта стаіць
а дождж у паветры
дрыжыць.

лепш быць зверам
ці чалавекам?

Ніна Гаўрылюк

Стуканне душы

Стукаю у дрэва —
у адказ гудзенне.
На мой крык у лесе —
рэха галашэнне.

Бачу чалавека
голымі вачыма.
Падбягу, прыстану —
паварот плячыма.

Стукаю у вокны:
— Дзе святло, у ліха?
Стукаю у дзверы —
ціха, ціха, ціха...

Стукаю у сэрца —
Як бы ў камень цвёрды.
Так і астануся
з тым глухім акордам.

Л. Танкевіч

Дзіця цыганкі

яно
мела такія зялёныя вочы
адкуль такія маці ўзяла
мела такія чорныя косы
як вада ў рэчцы ў поўнач
мела такія малыя ручкі
чорныя ад пылу на дарозе
было такое дзікае
прыгожае як дзікі коцік

чаму яно мяне ўкусіла
не знаю

Міра Лукша

Верш з цыкла „Трызненні"

Гутарка з Нікім ці Засланенне

Не знаю
адкуль гэта
у цябе
адкуль у мяне
не знаю адкуль
ва ўсіх бярэцца
Шкада што пытальнікі
самі сабе не адказваюць

Драма:
Было тры асобы
не... чатыры
(а можа і больш
сёе цяжка сказаць
так на пачатак)
Акцыя:
Стаіць мур (адна асоба)
а над ім
  — сінявокі анёлак
   — муру прадаўжэнне
    (другая асоба)
— Усё гэта бздуры
  (горка і іранічна
   трэцяя асоба)
А чацвёртая стаіць
і смяецца

Не выходзіць
не буду далей пісаць
навошта?

Не ўдалося адным словам
Мела быць трагедыя
амаль антычная

Ці хто бачыў
як плача певень (?)
я бачыла (і не хвалюся гэта праўда)

Не люблю
сама з сабой гаварыць
калі можна
  — люблю памаўчаць і ціха
толькі гэта рэдка
(столькі людзей на свеце)

Быў шнурок стары
(шкада новага (?)
І сухая галя
Чаму гавораць:
павесіць на сухой галі?)

Не разумееш
бывае што цяжка
сапраўды
(толькі здаецца лёгка
павер)

А шнурок стары
нядобры
  (рвецца
(хай яго чорт (!))

А ўсё разам
— жарты

Так магла б пісаць
І пішу
— гэта толькі фантазія
смеху варта

А я вецер.

Ірэна Баравік

Мікалай Гайдук

„Въ лето 6492. Иде Володымеръ на Ятвяги, и победивъ я, взялъ землю ихъ и пришедъ ко Киеву творяше жертву идоломъ".

(Запіс у Гусцінскім летапісе пад 984 годам).

У той дзень Стэкіс з самага ранку быў у малтуве — малым свіронку побач хаты, дзе стаялі жорны і хлебная печ. Ён дапамагаў сваім сёстрам і нявольніцам малоць жыта. Гэта меў быць першы хлеб з сёлетняга ўраджаю: пахучы, смакавіты жэйтс. Весела гаманілі сёстры, жвава завіхаліся нявольніцы. Першы хлеб — вялікае свята ў хаце. Румяны бохан на ручніку сёстры ўнясуць у хату ўрачыста, з песняй. Бацька разломіць яго напалавіну і першыя крышынкі сыпне па кутах хаты і пад парог каўкам — маленькім, ростам у мізінец, духам, што дбаюць пра жывіну і прыносяць збожжа. Іх пасылае на службу людзям бог Пушайціс, што жыве ў кусце бэзу. Пад бэзам хаваюцца часам і каўкі. Сёстры занясуць ім таксама туды крохаў і кабыляга малака. Няхай добрыя каўкі ўдоваль пасілкуюцца жэйтсам і пап'юць кумысу...

Веставы кунігаса згасіў вясёлую балбатню ў малтуве, як сіберны вецер свячу. Яго з'яўленне было такім нечаканым, што сёстры не паспелі схавацца ад чужых вачэй за печ. Так і застылі каля жарон і каробак. Сказ у веставога быў кароткі: кунігас — военачальнік іх воласці — склікае ўсіх здольных да зброі мужчын на сход у цвердзі.

Стэкіс купаўся ў лазні, абмацваў свае пругкія юнацкія мускулы, апранаўся па-святочнаму і снаваў згадкі аб сходзе. Кунігас не склікаў бы яко для благой справы. Канчаецца лета, напэўна, рушаць у наезд. Але куды: на крывічоў ці на дрыгавічоў, а мо на мазаўшан? Ён, Стэкіс, асабіста хацеў бы на дрыгавічоў. Там, кажуць, зброю рамейскую здабыць лягчэй. Купцы-госці з далёкага Канстанцінопаля часцей туды завітваюць; мячамі, шаломамі ды кальчугамі гандлююць.

Сонца хаваецца за высокія сцены цвердзі. Яна ўзведзена на сухім грудзе сярод балоцістай дрыгвы, абсыпана земляным валам, а на ім стырчма ўкопаны гладкія, завостраныя ўверсе, дубовыя камлі. Сюды, за гэтыя сцены, хаваюцца жыхары навакольных селішчаў у час вялікай небяспекі. У цвердзі стаяць толькі харомы кунігаса ды халупка вяшчка-крывейта.

Голас у крыве-крывейта хрыпаваты, зрываецца:

— Балюча вачам багоў нашых бачыць, як чужынцы на рубяжы зямлі нашай, судоўскай, зарацца. Іх дружыны ў нашых святых пушчах хацелі б прагульвацца, як у сваіх лядах. Сорамна вачам багоў глядзець, як воі нашыя, яцвяжскія, на памяць дзядоў і бацькоў сваіх забыўшыся, не палаюць жаданнем патаптаць капытамі коней сваіх быстраногіх вуліцы селішчаў і дзядзінцы цвердзяў ворагаў нашых. Ці не люба вам золата і серабро здабычнае? Ці ж замнога нявольнікаў на лядах вашых? Ці ж не цешаць вока вашае ткані, у паходзе прыдбаныя? Агідна вачам багоў нашых пазіраць на скупыя ахвяры, што зносіце ім на святыя трэбы. Посныя ахвяры вашыя! Ні адзіная кропля крыві варожай не зрошвае цяпер каранёў гаяў нашых святых. Марнеюць яны, занядбаныя!..

І вяшчок, са злосцю стукнуўшы сваім посахам-крывуляю, сышоў з лобнага месца.

Над натоўпам узвысіўся сам кунігас:

— Друзі мае верныя, і ты, моладзь харобрая! Два дні на зборы засталося. Збройцеся і прыбывайце!

Ён падыйшоў да абвітага прасмоленай саломай слупа, што стаяў побач лобнага месца, і, узяўшы ад прыслужніка пук палаючых лучынаў, прыткнуў іх да слупа. Полымя ядавітай вужакай узвілося па саломе.

І так, віці запалены — паход стаўся явай.

Натоўп вояў закалыхаўся, загаманіў, закрычаў.

* ※ *

Да цвердзі Бярэсце яны падышлі на шосты дзень пасля выхаду са сваіх селішчаў. Да самага надвячорка прасядзелі ў навакольных зарасніках ды багнах, а ў цвердзь кінуліся зусім перад змяркканнем, разам з табуном коней, што дрыгавічы заганялі нанач на дзядзінец.

Стэкіс не мог зразумець, ці гэта валяць па засохлай зямлі конскія капыты, ці ягонае сэрца ўдарае ўсёй моцай у рэбры грудзей. Ап'яняючая дзікая радасць несла яго наперад. У вачах расла цвердзь і табун коней, што павольна ўваходзіў у яе вароты. І ён бачыў, як адно жарабя адбілася ад табуна, гарэзліва брыкала побач, капытамі ўздымаючы маленькія клубкі пылу. За ім ганяўся чалавек, намагаючыся злучыць гарэзу ў табун. Павярнуўся тварам у іх бок і абмёр. У перадавых ездакоў штахнулі лукі. Чалавек было кінуўся да варотаў. Іх коні пераскочылі цераз яго цела, нашпікаванае стрэламі, і ўварваліся ў расчыненыя вароты цвердзі. На запоўненым дзядзінцы квічэлі коні, прарэзліва крычалі людзі, нясло гарачым потам і крывёю. Стэкіс валіў булавой з крамянымі гузамі па ўсім, што трапляла пад руку: па людзях і па конях. Потым ён саскочыў з сядла і кінуўся ў якуюсьці цёмную прадушыну дзвярэй.

У вуглу са свячой у руцэ стаяла жанчына. Каля яе ног, чапляючыся трапяткімі ручанятамі за матчыну спадніцу, кідалася двое немаўлятаў. Вочы жанчыны былі круглыя, вусны шырока раскрыты. Яна, хіба ж, крычала. Стэкіс размахнуўся булавою, але раптам рука яго абмякла, цемра засланіла вочы і страшэнна пацяжэўшая галава пачала хіліцца на гліняны ток падлогі..

Ачнуўся Стэкіс ад вострага болю ў галаве. Левае вока не расплюшчвалася. Правым ён убачыў іхняга суседа па селішчу, Рэгіса. Той папраўляў нешта на яго галаве, і ад кожнага дотыку вастрэў і мацнеў боль. Стэкіс застагнаў.

(Працяг на стар. 6)

(Працяг са стар. 1)

ХОР ды САЛІСТЫ

кай рамізе, сцены якой збудаваны ў адзін бетонны пустак, восенню, зімой і вясной іх дэкаруе, калі не іней намаразі, дык ручайкі сплываючай вады. У Мілейчыцах начальнік гміны паказаў мне дакументы, якія ён накіраваў у Бюро архітэктуры і камунальнай гаспадаркі ў Беластоку, каб яно падрыхтавала дакументацыю рамонту ГОК-у. Бюро адмовілася і справа на гэтым першым і апошнім кроку заглохла. Новы Двор хоча будаваць новы ГОК, ваяводскія ўлады быццам бы абяцаюць на гэта сродкі. На гэтым хаценні пакуль што справа таксама затрымалася.

Калі ў сядзібах гмінаў культура жыве ў такім стане, дык чаго чакаць ад святліцаў і клубаў у вёсках?! Іх адкрываюць і закрываюць там у залежнасці ад таго, ці знойдзецца якая-небудзь дзяўчынка на светліцовую ці клубовую, нейкі пакойчык да найму ў прыватнай хаце і мінімальны абарот з продажу папяросаў, аранжады ды мыла. Калі аднаго звяна з гэтай адзінай цэласці няма, тады няма і кутка для культуры ў вёсцы. Гміннае ўпраўленне чуецца тады вольным ад абавязку штонебудзь рабіць... І ўсё гэта нягледзячы на тое, што вакол Мілейчыц і ў самым мястэчку браць-неперабраць ахвотных моладзі і дарослых да дзеяння на ніве культуры. У Новым Двары быў некалі драматычны калектыў, нават сам цяперашні начальнік гміны Т. Штабінскі прымаў у ім удзел... Што ж, панаракаць лягчэй, чым згуртавацца ды ўзяцца за салідную работу!

САЛІСТЫ

І сярод гэтай абыякавасці ды нічоганерабення выбіваюцца чыстыя і прывабныя постаці людзей, што аддана і з выдатнымі вынікамі працуюць на ніве гміннай культуры.

Клуб у Градзіску памяшчаецца ў вонкава непрывабнай старой хаціне. Але ўвайдзіце туды! Чысціня, лад, густоўныя дэкарацыі. На працягу 10 год свае працы кіраўнік клуба **Ядвіга Алексюк** патрапіла стаць культурным важаком мястэчка. У яе працуе народны універсітэт, школа здароўя, калектыў гітарыстаў, часценька адбываюцца сустрэчы з пісьменнікамі, журналістамі, грамадскімі дзеячамі. Вядзецца праца з дзяцьмі. Аснову ўсіх культурных пачынаў складае мясцовы актыўны гурток Саюза сацыялістычнай вясковай моладзі.

Або ГОК у Крынках. Займае ён тры пакойчыкі ў змуршэлай колішняй мяшчанскай камяніцы. Моладзь сама яе адрамантавала, памалявала, прыбрала. І амаль кожны дзень ён трашчыць у швах, столькі збіраецца тут ахвотных прыемна і культурна адпачыць. А ёсць пры чым! Выступленні мясцовага музычнага калектыву, дыскатэка, вечарніцы, конкурсы, самыя разнастайныя выстаўкі, веласіпедныя экскурсіі па ваколіцы для старэйшых і пешыя экскурсіі для дзяцей, канцэрты беластоцкай філармоніі, сустрэчы з цікавымі людзьмі і вялікі грамадскі пачын наведвальнікаў ГОК-у пры пабудове купальнага басейна. А душой усяго гэтага з'яўляецца **Лідзія Яновіч** — кіраўнік ГОК-у, што прыступіла да гэтай працы толькі ў сакавіку бягучага года. А якія ў яе планы! Перш за ўсё ажывіць мясцовы гурток БГКТ і на яго базе стварыць хор або танцавальны калектыў, адкрыць курс сучаснага танца, музычны калектыў расшырыць і ператварыць у вакальна-музычны ансамбль і г.д.

Вось такія салісты і патрэбны гміннай культуры. Але яны не з'явяцца самі ў Мілейчыцах, Новым Двары ці іншых гмінах, іх трэба знайсці, натхніць і стварыць магчымасці для развіцця звонкага высакароднага голасу.

Мікалай Гайдук

Адзіная ў вёсцы Ласіняны, што ў гміне Крынкі, культурная ўстанова — клуб — будзе ліквідаваны, бо мае малы даход з продажу аранжады, папяросаў і мыла. Што ж, відаць, культура ў Ласінянах зусім змылілася. (м.г.)

Варта падумаць

Праўда, палявыя работы ўжо канчаюцца, але кожны ведае, колькі клопатаў было звязана з імі.

Куды дзець дзяцей, што з імі зрабіць?

Гэтая праблема кожны дзень турбавала бацькоў. І дома пакінуць адных нельга, і ў поле браць на цэлы дзень нязручна. Аднак некаторыя вёскі знайшлі выхад з гэтага, здавалася б, цяжкага становішча. Узяць хаця б Сакі, што ў Бельскай гміне. Ужо трэці год гурток вясковых гаспадынь пры дапамозе філіяла СКР у Пасынках арганізоўвае пры клубе селяніна дзяцінец на час ад 3 верасня да 3 кастрычніка. Якраз час капання бульбы і іншых коранеплодаў. Навошта цягаць дзіця з сабой, калі можна пакінуць, без ніякага хвалявання, што некуды ўлезе, у клубе.

Валянціна Лапацюк, якая апякуецца гэтым дзяцінцам, мае пад наглядам 13 дзяцей. Ад 8^{00} да 18^{00} прабывае з імі. Расказвае казкі, уключае тэлебачанне, настаўляе праігрывацель. Калі цёпла і няма дажджу, выходзяць гуляць на двор. На панадворку стаяць два каляровыя шатры і вялікая колькасць цацак і прылад для гульняў.

Што з ежай? Знайшлі выхад і з гэтага. Бяруць яе дзеці часткова з сабой, выходзячы з дому, а часткова атрымоўваюць у клубе.

Варта падумаць, а пераважна тым вёскам, у якіх гэтага яшчэ няма. Зручна. І бацькам спакайней, і дзеці лепш сябе адчуваюць у групе. Толькі намнога лепш было б арганізоўваць дзяцінец, пачынаючы ад жніў. Падумайце. Можа, якраз на наступны год удасца зрабіць так.

М. Ш.,
Фота **Я. Цялушэцкага**

Дзеці з Сакоў хутка падружылі са сваёй маладой выхавацелькай.

СКАНДАЛ У АЛЬТАНЦЫ

Быў клапатлівым і верным мужам. Шанавала я яго і любіла, можа так, як ніхто. І шчаслівай я была. Ён мне памагаў выпраўляць дзяцей у школу, многа працаваў на агародным участку, што за горадам. Зрабіў там прыгожую альтанку, пабудаваў міні-домік, памаляваў яго алейнай фарбай, выбіў пільсняй, купіў і паставіў там тапчанік, каб на сваёй „дзялцы" можна было і папрацаваць, і пасядзець у альтанцы, і адпачыць у міні-доміку. Задаволена я была, што муж прыносіў дахаты са свайго агарода салату, цыбулю, раннюю бульбу, памідоры. Часам хадзіла туды памагаць яму ў працы. Шчыра кажучы, я не любіла капацца ў зямлі, займацца агародам. Таму рэдка там бывала. А муж, як распачнецца вясна, забіраў часта нашу сабачку і там дняваў і начаваў, нават гаварыў, каб я не рыхтавала яму есці. Ён сам сабе падрыхтуе, бо ў хатцы быў турыстычны газавы балон, патэльня, некалькі каструль і шклянак. І ўсё было б у парадку, каб не прыйшла аднойчы да мужа тэлеграма з вёскі, звязаная з нейкімі зямельнымі справамі. І тую тэлеграму з дачкою і нашым Бобікам мы панеслі мужу. Падыходзячы да доміка, я заўважыла, што мой муж, ззяючы як радуга, ідзе сустракаць нейкую даму. Мы схаваліся за кусты. Ну, думаю, нацкую сабаку. Папёр Бобік. Ну, думаю, наш Бобік злосны, паабрывае ёй лыткі, і забудзе яна сюды дарогу. Але дзіва! Бобік падбег да яе, стаў віляць хвастом і падскакваць, як да сваёй гаспадыні.

— Значыць, яна тут часта бывае, — зразумела я. Злосць і нянавісць стала распіраць мае грудзі, калі я ўбачыла што мой муж з ёю пацалаваўся, а пасля, агляну ўшыся кругом, пайшлі ў наш домік. Пасядзеўшы за кустамі мінут дзесяць, я пайшла да нашага доміка і праз няшчыльна завешаную фіранку ўбачыла ўсю праўду. Хацела крычаць, біць вокны, плакаць... Але непадалёк стаяў снапок саломы. Папрасіўшы ў незнаёмага чалавека запалкі, я гэты сноп саломы раздзяліла на дзве часткі і запаліла каля аднаго вакна і дзвярэй, а сама пайшла ў альтанку. Калі бухнула агнём сухая салома, страшэнна стаў брахаць і выць сабака, а з доміка ў трусіках выскачыў муж, а за ім яго каханка з сукенкаю ў руках. І пачалі яны крычаць: „Людзі, хуліганы домік паляць, міліцыю!" І я тады, як міліцыянер, выйшла з альтанкі. І сціхлі яны. Тады стала я крычаць і плакаць. Каханка пабегла, муж аслупянеў ад нечаканасці і сораму, дачка пайшла ў домік і прынесла адтуль шакалад, а Бобік з доміка прынёс у зубах нагавіцы мужа. З суседняга доміка выйшла жанчына, паглядзела на гэтую камедыю і сказала ўголас: „Так ужо ёсць, што жонка аб здрадзе мужа даведваецца апошняй".

М. Сваяк

ПЕРШЫЯ КРОКІ

У многіх гмінах ужо існуюць, а ў некаторых яшчэ арганізоўваюцца спулдзельні сельскагаспадарчых гурткоў. У Сямяцічах арганізавалася такая спулдзельня ў палавіне ліпеня гэтага года. Сваёй дзейнасцю ахоплівае яна горад і гміну Сямяцічы.

Нягледзячы на сваю, так сказаць, маладосць, гэтая спулдзельня прыняла ўжо ў загаспадарванне больш як 200 га зямельных угоддзяў, на большай частцы якіх (130 га) засеяла ўжо жыта, а на астатніх 70 га вясною засее ярыну. Апрача таго, спулдзельня ўзяла ў загаспадарванне 40 га гарадской супольнай зямлі.

Сёння спулдзельня сельгастурткоў налічвае больш як 19 тыс. га зямельных угоддзяў. У планах спулдзельні апрача прадукцыі сельскагаспадарчых культур прадбачана адкормка свіней. 1000 месц будзе мець будучы свінарнік. Для адкормкі выкарыстаюцца адходы з мясцовай малачарні — сыроватка і маслянка.

Гаспадаранне на такім аграмадным абшары зямлі патрабуе павелічэння машыннай базы сельгасмашын і пабудовы рамонтных варштатаў. Усё гэта ўзята пад увагу, і па меры развіцця сваёй дзейнасці сямяціцкая спулдзельня сельгастурткоў пад кіраўніцтвам Пятра Новіка (чалавека з багатым вопытам) будзе намагацца стаць вялікай узорнай гаспадаркай у Беластоцкім ваяводстве.

(мх)

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

АЛЕСЬ ГАРУН — ЧАСТКА XXV

Рэлігійная тэматыка. Выразна антырэлігійны матыў выступае ў вершы „Паэту". Твор гэты прысвечаны далёкім ад рэлігійных праблемам. Верш можам назваць творчым „credo". У ім паэт гаворыць аб характары літаратурнай творчасці, аб патрэбе цеснай сувязі паэта з народам, а паэзіі з грамадскім жыццём. І якраз у кантэксце гэтых праблем Гарун закрануў справу рэлігійных ісцін. У трэцяй страфе верша маем дачыненне з выразнай антырэлігійнай алюзіяй. Звяртаючыся да паэтатварца, Гарун гаворыць, што не павінен ён „спяваць аб праўдзе тэй, што ў небе":

> Пакінь, пакінь спяваць аб праўдзе
> тэй, што ў небе!
> Яна чужая нам, таемных праўда сіл;
> Яна не сходзіць к нам у кончанай
> патрэбе,
> Калі пакутны дзень так довег
> і не міл".

Уся прыведзеная страфа адназначная. Паэт гаворыць, што нябесныя праўды не з'яўляюцца праўдамі чалавечымі, што яны адарваныя ад людзей і чужыя людзям. Няма сумненняў, што тут на ўсе рэлігійныя догмы глядзіць паэт, як на старажытныя ісціны, якія не маюць уплыву на вырашэнне грамадскіх спраў і чалавечых патрэб. Сэнс Гаруновай паэтычнай фразы просты: неба бяссільнае ў зямных праблемах. І таму вырашэння ўсіх зямных патрэб трэба шукаць не ў абстрактных дэістычных уяўленнях, а ў рэальным грамадстве.

З выразна гумарыстычным паказам рэлігійнай праблематыкі сустракаемся ў паэмцы „Шчасце Мацея". Твор гэты мы ўжо разгледзелі пры нагодзе характарыстыкі фальклорных матываў у творчасці Гаруна. Падыход да святога Юрыя і бога як нармальных людзей, рада, дадзеная селяніну богам, каб не аддаваць пазычаныя рэчы, не змяшчаюцца ў ніякім выпадку ў рэлігійных догмах і набліжаюцца да апакрыфічнай, свабоднай інтэрпрэтацыі рэлігійных канонаў.

Такім чынам, і „Хрыстос нарадзіўся", і „Малітва", і „Паэту", і „Шчасце Мацея" — гэта творы, якія ў нейкім сэнсе выяўляюць сумненні аўтара ў вартасці рэлігійных ісцін. Праўда, гэтыя сумненні ў розных творах выяўлены па-рознаму, але ўсе названыя вершы пранізаны нітачкай аўтарскага скептыцызму. Здавалася б, што адсюль толькі адзін крок да сцвярджэння: Гарун — атэіст. Аднак сцвярджэння такога не будзе. Чаму? А хаця б з тае прычыны, што Гарун напісаў верш „Бажанне". Вось яго тэкст:

> Не прашу я, Божухна, скарбамі
> ўладаці, —
> Дай мне толькі сілы зарабляць,
> каб жыць,
> Каб і ў дзень, як прыйдзе мне
> душу аддаці,
> Хлеб я свой штодзённы працай
> мог здабыць.
> Не прашу я, Божухна, твайго свету
> знаці, —
> Усе пачаткі, змены, і канцы,
> і рух, —
> Дай адно людскую праўду мне
> паняці
> І яе быць верным, найпадданьшым
> з слуг.
> І усё тут, Божухна, чым патурбаваці
> Я хачу сягоння, просячы цябе:
> Дай мне праўду знаці і ў людзях
> спаўняці,
> І заўсёды з працы хлеб свой мець
> сабе.

Вось у гэтым вершы ёсць тое, чаго не было ў творах „Хрыстос нарадзіўся", „Малітва", „Паэту". Верш пранізаны рэлігійнай пакорлівасцю, пасіўнасцю, паслухмянасцю. Калі ў папярэдніх вершах моцна гучаў матыў скептыцызму, крытыцызму і бунту, дык тут дамінуе малітвенная просьба. Паэт выпрошвае ў бога сіл і здольнасці, каб разумець праўду.

Можна гаварыць аб самапаніжэнні паэта, аб яго мінімалістычнай праграме. Паэт не імкнецца пазнаць праўду аб складаных законах сусвету. Абмяжоўваецца найбольш элементарнымі справамі, зводзячы ўсю сваю праграму да працы і заспакаення элементарных бытавых патрэб. Калі з папярэдніх вершаў выглядаў тып скептыка, бунтара, дык у вершы „Бажанне" маем дачыненне з тыповым „божым чалавекам", які ведае адно: яго лёс, яго жыццё ў руках бога.

І так, паўторым ужо па сутнасці сказанае: Гарун, мабыць, не быў ні катэгарычным атэістам, ні рашучым дэістам.

Як не скардзіцца...

Кепскай рэпутацыяй карыстаецца пункт сельскагаспадарчых паслуг у вёсцы Мокрае, які падлягае кааператыву сельскагаспадарчых гурткоў (СКР) у Бельску. Абслугоўвае ён сялян з Мокрага, Дубяжына, Райкаў, Казлоў, Леўкаў і Кнарыдаў. Працуе там 13 трактарыстаў. Жыхары спамянутых вёсак скардзяцца на несумленную працу трактарыстаў, кажуць, што няма ў іх ніякай дысцыпліны і што вельмі ж да спадобы ім гарэлка. Не слухаюцца яны нават загадчыка пункта. Часта так бывае, што едуць яны не да таго селяніна, да якога ён высылае, а да таго, да якога самі хочуць, бо ведаюць, што гэты паставіць... А пасля, вядома, па-рознаму бывае. Адзін „скосіць“ касілкай плот пасярод вёскі (як было гэта ў Мокрым), або перакуліць трактар дагары коламі і адпачывае сабе ў рове (дзе так было, не толькі жыхары Мокрага ведаюць). Іншая адмоўная з'ява — гэта тое, што трактарысты ездзяць сабе куды захочуць і калі захочуць. Найчасцей гэта здараецца ноччу. Удзень трэба ж сваё малако завезці на пункт скупкі, а то і збожжа ў млын, а часамі і вугальку трэба дадому падкінуць. Толькі ўначы нікуды ўжо за якой-небудзь патрэбай не трэба ехаць, дык тады, не маючы ўжо ніякіх клопатаў на галаве, пакатацца вось так сабе можна. А што ж зробіш, што трактар не легкавая машына і ляскаціць, быццам апантаны? Што, бывала, аднавяскоўцаў разбудзіш? Дык гэта рэдка калі бывае. Асабліва летам спяць яны моцна. Хіба хто так сабе прачнецца. Вечарам або ноччу і на кіраўніка не так лёгка напароцца.

Здараюцца яшчэ іншыя спосабы ўхапіць так сабе трактар, а потым шукай ветру ў полі. Вядома ж, што трактарыст павінен і сабе то заараць, то пасеяць, то скасіць. Возьме тады ён трактар на адзін дзень, а пратрымае яго і тыдзень. Захоча тады хтосьці заказаць сабе машыну, а тут няма ні трактара, ні трактарыста. Аблічылі нават макрэнцы, што каб усё абрабіць на гаспадарках трактарыстаў, дык самім ім трэба прыдзяліць ажно два трактары.

Не падаем прозвішчаў тых трактарыстаў, якіх даўно варта было б пакрытыкаваць. Можа, дырэкцыя СКР у Бельску гэта зробіць? Варта ўсё такі было б.

Ехалі мы аднойчы ды заехалі на базу макрэнскага пункта сельскагаспадарчых паслуг. Вось тут-та робіцца! Колькі ж тут сельгасмашын-інвалідаў! Вынялі мы блакнот і пачалі запісваць. Ды каб усе запісаць — блакнота не хапіла б. Былі выведзены са строю снопавязалкі, касілкі, культыватары, чатыры глебагрызалкі (адна з іх разабраная на запасныя часткі), бараны, рвачка ільну, ратацыйная касілка, малатарня, чатыры абмалотачныя агрэгаты (адзін з іх амаль да няшчаснага выпадку не давёў — у час працы лопнула драўлянае ўмацаванне, і людзі рынуліся ў машыну — ажно на барабан з цапамі), жняярка (служыла яна ўсяго адзін сезон). Хіба ж гэта мала?

Зайшлі мы ў будынак, у якім усё што хочаш. Ёсць тут апырсквачы і хімічныя рэчывы для апырсквання, нават гаручае, рамонтная майстэрня. Трактарыстам і механікам служыць ён таксама за месца, дзе збіраюцца на абед. Што гэта негігіенічна? А як жа мае быць інакш? Тут няма вады, бо няма студні. Яшчэ горш, няма нават прыбіральні. За сваёй патрэбай каці сабе ў поле... або за будынак (трэба дзесьці схавацца).
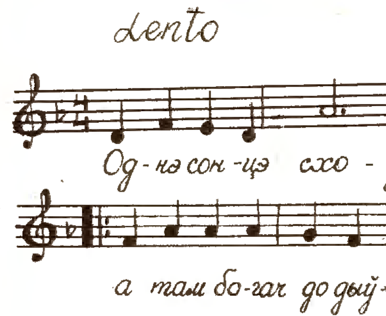
І апошняе. На 13 трактарыстаў і двух механікаў на базе пункта ў Мокрым ёсць усяго адна скрынка з ключамі. Як маюць яны працаваць?

І як тут не скардзіцца?..

(ця)

Ф·А·Л·Ь

Б.

Однэ сонце сходыт, другое заходь
а там богач до дыўчыны
штовэчора ходыт,
а там богач до дыўчыны
штовэчора ходыт,
— Богачу, богачу, нэ ходы до мэнэ,
ты богаты, а я біедна —
нэ возьмэш ты мэнэ,
ты богаты, а я біедна —
нэ возьмэш ты мэнэ.
— Нэ возьму, нэ возьму, але
находжусе,
я з тобою, сэрцэ мое,
хоч наговорусе,
я з тобою, сэрцэ мое,
хоч наговорусе.
Возьму я крысэлце, сяду край
оконця,
шчэ й очы нэ спалі,
а ўжэ сходыт сонце,
шчэ й очы нэ спалі,
а ўжэ сходыт сонце.
— Очы ж, мое очы, што вы думаетэ:
усю ноч на розмовы,
„Ой, дурны той хлопэць —
богату шукае“.
„Ой, дурны той хлопэць —
богату шукае“.
Богата — рогата на мыэжыэ лежала,
біедна, а хороша
тры копы нажала,
біедна, а хороша
тры копы нажала.
Возьмы собіе жону з мызэрного
дому —
той наробыт хліеба
шчэ й позычыт кому,
той наробыт хліеба
шчэ й позычыт кому.

Ад Веры Кошаль, 1926 года нараджэння, і Анны Парфенюк, 1923 года нараджэння, вёска Арэшкава гміны Дубічы Царкоўныя, запісаў 4 сакавіка 1975 года Мікалай Гайдук. Нотная транскрыпцыя з магнетафоннай стужкі Людмілы Панько. Песню спявалі на „кудзельніцах

Што будзе з вытручанай пасекаю?

Эдмунд Прымака, кіраўнік сельскагаспадарчага гуртка ў Бабіках, вытруціў Аляксандру Ганчару ў Гаркавічах дваццаць шэсць вулеяў пчалінай пасекі.

— Мяне твае пчолы не цікавяць, — адрэзаў Прымака, калі Ганчар пачаў папракаць яго ў тым, чаму ён не паведаміў, што будзе апырскваць хімікатамі палеткі...

Пчолы давалі гаспадару сур'ёзны даход. Але Прымаку напляваць на чужыя страты! Прытым ён яшчэ і помслівы.

У жніво паехаў Ганчар да Прымакі, каб той накіраваў да яго снопавязалку. Прымака не адказаў яму, што не дасць машыны. Не такі ён працяцкі, як здавалася б з першага погляду. Прыняў Ганчара — а як жа! — і паглядзеў у спісак гаспадароў з Гаркавіч, якім прадбачана было даць у жніво машыны. У гэтым спіску не аказалася Ганчара...

— Але задатак ад мяне ўзялі, пяцьсот злотых, квіт нумар 711 ад 2-га ліпеня, — дамагаўся свайго Ганчар. Прымака развёў рукамі: не яго віна! Спісак склаў Іван Кастэцкі, вясковы аент з Гаркавіч, аб чым не ведалі ні члены праўлення гаркавіцкага сельскагаспадарчага гуртка, ні яго старшыня, якім з'яўляецца... Аляксандр Ганчар. Тады хто ж выбіраў Кастэцкага на таго аента?

Данута Кудашэвіч з агратэхнічнай службы ўзялася пераконваць Прымаку, што Ганчару ўсё-такі трэба дапамагчы, даць яму тую снопавязалку... Але ж Прымака не будзе слухаць жанчыны. Ён і гаварыць з ёю не захацеў! Што яму Данута Кудашэвіч, калі нават сам начальнік Бабіцкай гміны застаўся бяссільны ў гутарцы з Прымакам... Ганчар наіўна даверыўся, што снопавязалку атрымае, сама прыедзе да яго... Не дачакаўся яе, не прыехала!

Ганчар з жонкай неяк абдолелі жніво. Тыя пяцьсот злотых задатку, пэўна яшчэ ляжаць у прымакоўскай касе. Ну, а што будзе з вытручанай пасекаю? Хто заплаціць за яе знішчэнне? Можа Прымака... Так было б справядліва. (ся)

Зачараваны свет Карпука

Спачатку маляваў ён на асфальце коней. Вялікія, грывастыя, адзін за другім імчаліся яны па плоскасці дарогі ў вядомую толькі ім і іх творцу даль. А потым усё пачалося ад бручкі, ад простай бручкі, якую гуляючы з малодшым братам Віктарам, вырваў з градак. Сваёй мяккасцю і дзівосна пакрыўленым выглядам разбудзіла яна ў Антосю, вучню трэцяга класа пачатковай школы № 3 у Бельску, дрэмлючы талент. У дзіцячай галаве нарадзілася думка, каб выразаць з яе чорта. Гэта і быў той першы крок у разьбу, які ад бручкі прывёў яго да дрэва. З дрэвам, аднак, быў клопат. Цяжка было яго раздабыць, а да таго яшчэ ў горадзе. Прыходзілася шукаць па вёсках, пакідаючы ўзамен плады сваёй працы. Яшчэ дасюль стаіць у Галадах драўляны дзядок, за якога атрымаў даволі многа ліповага матэрыялу.

Цяпер Антосю Карпуку 17 гадоў. Жыве ён разам з бацькамі на вуліцы Чырвонай Арміі ў Бельску. Пасля заканчэння пачатковай, паступіў у прафесіянальную школу ў Гайнаўцы. Веды на тэму разьбы, апрача кніг, паглыбляе штодзённай практыкай. Працуе шмат. Калі толькі мае вольную хвіліну, бярэ ў рукі кавалак дрэва і сваёй работы ножыкі і пачынае выразваць. Сядзіць датуль, пакуль не пачне зарысоўвацца форма задуманай постаці. Закончыўшы, урачыста ставіць фігуру ў сваім пакойчыку, у якім памяшчаецца яго драўлянае каралеўства. Тут і суровы твар рыцара, тут і галава салдата з арлом на касцы, тут і старэнькі пастух сядзіць маркотна, павесіўшы голаў, і жанчыны з пахудзелымі тварамі ў задуменні ўглядаюцца ў невядомую даль, і дзяўчаты весела ўсміхаюцца. А на стале, нібы ў пушчы, размясціліся звяры. Наперадзе стаіць, схіліўшы ўніз голаў, стары барадаты зубр, што прывёў папасвіць сваю чараду, да якой з другога канца стала прыглядаецца ўжо мядзведзь. Ёсць тут і мышы, і ласка, і бабры. Прысела таксама адпачыць і курапатка, якая ледзь уцякла ад арла. Проста цяжка адарваць вочы ад гэтага дзіўнага, зачараванага свету.

Каб не так хутка нішчыліся, малады разьбяр пакрывае свае драўляныя істоты лакам. Тады і вада не пашкодзіць, і ад сонца не так будуць лопацца.

Недахоп дрэва і не надта дасканалыя прылады абмяжоўваюць размеры разьбы. А Антось Карпук усё імкнецца да натуральнай велічыні. Будучы на летніх канікулах у сваёй сястры недалёка ад Голдапа, стварыў фігуру 180-сантыметравага і 80-кілаграмавага Мешка I, вядомага польскага караля. Працаваў над ёю два тыдні.

— Маім жаданнем, — гаворыць творца, — было б пазбіваць кавалкі ліповага дрэва і зрабіць зубра, натуральнай вагі і велічыні.

У апошні час працуе ён над грушавым пнём. З кожнага сука мае паўстаць чалавечая галава. Што гэта за галовы — пакуль яшчэ таямніца.

М. Шаховіч
фота **Я. Цялушэцкага**

Беларусіяна

Дабро, змешанае са злом...

У тыднёвіку „Літаратура“ № 24/174 Міхал Ягела піша аб творчасці Васіля Быкава, асабліва аб яго апошняй кніжцы, што з'явілася на польскай мове: „Дажыць да світання“.

Паводле Ягелы, Быкаў стаў вядомы ў Польшчы пасля выдання ў Варшаве яго кніжкі „Альпійская балада“. Першай была „Трэцяя ракета“ ў 1963 годзе.

Вайна паказана Быкавым без надуманага пафасу, без фейверкаў. Салдат у яго — гэта просты працаўнік вайны, які вымушаны прымаць цяжкія рашэнні, пераважна ў крайніх сітуацыях. Героі яго кніжак, зазвычай, пакінуты самім сабе; у самы важны для іх момант застаюцца жахліва адзінокімі. Іх пачынанні заканчваюцца трагічна. Выбіраюць яны самы цяжкі шлях, каб захаваць вернасць сваім ідэалам, часта нават не да канца ўсвядомленым. Гінуць з перакананнем, што іх ахвярнасць мела сэнс.

Усёй сваёй творчасцю беларускі пісьменнік Васіль Быкаў даводзіць да нашай свядомасці вартасць учынкаў, якія, здавалася б, з'яўляюцца нелагічнымі. Такіх, якія не змяшчаюцца ў простай ацэнцы з'яваў, канкрэтнасці вынікаў дзеяння. (Іваноўскі падарваў мінаю ўсяго двух немцаў, што везлі фуру сена, і сам загінуў разам з імі).

Вобраз вайны, прапанаваны Быкавым, з'яўляецца далёкім ад схематызму. У ім змешана дабро са злом, выяўлены найбольш таемныя ды сарамлівa затоеныя думкі, імкненні. Салдат не заўсёды страляе толькі да ворага... Пісьменства Быкава надзвычай супярэчлівае, адважнае, з безупыннымі вяртаннямі да папярэдніх матываў, і ў гэтым, між іншым, і заключаецца яго веліч.

„Быкаў з'яўляецца вялікім пісьменнікам“, — сцвярджае М. Ягела. Чытаць Быкава — гэта нялёгкі занятак. Ён не прызнае адназначных сітуацый, аднапраблемнасці; чытаеш яго са сціснутым горлам.

Сакрат Яновіч

ЫТАННЕ: У „Газеце Беластоцкай“ я чытаў адказ на праўнае пытанне, у якім гаварылася, што не спыняецца выплата пенсіі тым, якія ка-
аюцца сваёй або арэндаванай гас-
ркай, даход з якой не перавышае
0 зл. Я маю гаспадарку, даход якой
ены на 10.350 зл., аднак мне адмо-
з гэтай прычыны ў прызнанні спе-
льнай пенсіі. Як гэта справа выгля-
ў сапраўднасці?

Кансультацыя юрыста

ДКАЗ: Правільнай была інфарма-
я ў „Газеце Беластоцкай“, што не
яецца выплачванне пенсіі сама-
ным карыстальнікам сельскіх гас-
арак або арандатарам у выпадку, калі
ічаны для падатковых мэт даход не
авышае 14.000 зл. Гэта вынікае з
спараджэння Рады Міністраў з
.1969 г. Аднак, гэта адносіцца да пен-
і, што прызнаецца працаўнікам, якім
алежыцца інвалідская пенсія або пен-
сія па старасці. Не адносіцца гэта да спецыяльнай пенсіі. Гэтую пенсію прызнаюць асобам, якія пазбаўлены сродкаў утрымання.

Дарагое „Сэрцайка“!

Жыву я на Бельшчыне. Мне 19 год. Я замужняя. Выйшла за Ваню ў 17 год. Мала яго ведала. Працавала я тады ў горадзе, пільнавала дзіця і там з ім пазнаёмілася. Ваня, калі хадзіў да мяне, быў ветлівы, культурны, гаварыў, што вельмі мяне кахае. І тыя пару месяцаў засталіся ў маёй памяці, як цудоўныя і непаўторныя. Калі я нарадзіла дзіця, паехала на вёску да бацькоў, бо жыць разам не было магчымасці. Не было кватэры. Ваня сказаў, што доўта так у разлуцы жыць не будзем. Заашчадзім грошы, пастараецца знайсці кватэру і мяне забярэ. Але ўжо прайшло столькі часу, а ён усё не спяшаецца з кватэрай. Рэдка прыязджае дамоў ды і ўвогуле змяніўся ў адносінах да мяне. Калісьці такі ветлівы, мілы, стаў цяпер грубы, халодны, увогуле здаецца, што ніякіх пачуццяў да мяне ў яго няма. А я яго так кахаю. Да дзіцяці таксама нейкі абыякавы. Цяжка мне без яго, але як і прыедзе, дык цяжка таксама глядзець на ўсё гэта. А нядаўна яшчэ мне сказала сяброўка, якая працуе ў тым жа горадзе, што бачыла яго з нейкай дзяўчынай вечарам у кіно. Гэта ўжо мяне і ўгробіла. Не ведаю, як жыць. І таму прашу, „Сэрцайка“, памажы мне!

Міра з Бельшчыны

Міра! Найбольшае зло тут у тым, што вы жывеце асобна. Маладым людзям, пажаніўшымся, гэта вельмі шкодна. Цяжка ўявіць, каб такі яшчэ малады хлопец, які жыве адзін далёка ад сям'і, прыйшоўшы з работы, сядзеў дома. Яму хочацца пайсці ў кампанію, да такіх жа, як і ён, маладых. Могуць трапіцца і дзяўчаты. Весела, вось і не цягне дадому. І чым даўжэй гэтак працягваецца, тым горш. Таму раю табе, Міра, наведаць час ад часу мужа, ды не спадзеючыся на яго, самой шукаць кватэры. Але і другая яшчэ справа. Ты выйшла вельмі маладая замуж і мала знала Ваню. На такі кароткі час нават найбольшы грубіян можа паказаць сябе ветлівым, культурным. Усё затоенае вылезе пасля. Таму кажу: ніколі ў гэтых справах не варта спяшацца.

„Сэрцайка“

Вер-не-вер

„Сніцца, што маю намер ляцець у Лондан. Еду з хаты на аэрадром, які знаходзіцца на аўтобуснай станцыі. Але самаход, замест там, высадзіў мяне каля маёй работы. І я маю цяпер адтуль ісці на аэрадром. І ведаю, што ўжо не паспею, самалёт адляціць ужо. Іду па вялікім пляцы, які знаходзіцца каля станцыі ПКС, а мая работа як бы з другога боку. Пачынае ісці дождж рэдкі, але кроплі вельмі вялікія. Даходжу да аэрадрома, а там мяне чакае сяброўка з працы. Дзякуючы ёй самалёт не адляцеў, бо яна мяне чакала. І я ўжо ў самалёце. Лячу першы раз і думаю, як жа гэта будзе самалёт паднімацца з зямлі, пэўна будзе трасці, будзе непрыемна. Але сталася іначай, я нават не заўважыла, як апынулася ў паветры. Гляджу, усе пасажыры ў прыгожых аднолькавых куртках, светлабежавых. І я камусьці знаёмаму распарола па шве рукаў, а потым па цэлым парвала. І я стала баяцца, каб хаця мне гэта асоба не замяніла маёй курткі і не дала парванай, бо ж курткі ўсе аднолькавыя. І толькі цяпер сарыентавалася, што апынулася ў паветры, нават не чула, што лячу, так спакойна ляцеў самалёт. Тут зазваніў будзільнік, і я прачнулася.

Валя

Адказваю. Чакае вас вялікая перамена, нейкае выгаднае назначэнне (вы ж у сне падарожнічалі). Больш таго, вы ж лёталі, а гэта ўжо абазначае спаўненне надзеі, поспех у справах, у каханні. Буйныя кроплі дажджу, якія суправаджалі вас, калі ішлі вы на аэрадром, каб пачаць падарожжа, прадвяшчаюць у вашай перамене буйны прыбытак. Вы засталіся ў новай, цэлай, прыгожай куртцы — чакае вас вялікая пашана і ўтанараванне, хаця хтосьці са знаёмых імкнецца вам у гэтым перашкодзіць.

Астрон

Куток практычных ведаў

СУКЕНКІ ДЛЯ ДЗЯЎЧАТ

Як вядома, ў апошні час ліцэісткі могуць хадзіць у школу не абавязкова ў формах. Не абазначае гэта, што павінны яны хадзіць вельмі яскрава і супермодна апранутыя. Набліжаецца асенне-зімовы сезон, і вядома, што найбольш будуць хадзіць яны ў світэрах і штанах. Варта, аднак, каб у гардэробе дзяўчыны было прынамсі пару цёплых сукенак. Сукенка павінна быць універсальная, каб яе можна было насіць ад рана да вечара. Можна яе пашыць з розных матэрыялаў: з аднатоннай воўны, з клятчатай, з твіду, з эланы, з джэрсею. Шыючы практычную сукенку, варта купіць нейкі даражэйшы матэрыял добрага гатунку, каб яна не мялася.

Фасон павінен быць спартыўны; паколькі цёплую сукенку шыем з таўсцейшага матэрыялу, павінна быць яна зручная, не вельмі дапасаваная. Найчасцей унізе яна бывае пашыраная хвалдамі ці клінамі, а швы — стэбнаваныя.

Сукенкі асабліва карысна выглядаюць на невысокіх дзяўчатах, тады іх постаць становіцца вышэйшай.

Варта яшчэ напомніць, што спартыўныя сукенкі не трэба аздабляць біжутэрыяй, дастаткова дадаць каляровую хустачку на шыю альбо прыгожы скураны пояс.

Сяброўка

(Працяг са стар. 3)

— Нічога, пацярпі, — азваўся Рэгіс. — І так добра яшчэ. Я думаў, што ўжо не ачнешся. Дрыгавіцкі малалетак цябе так мячом пачаставаў. Бацькавым мячом. Відаць, бацька не паспеў, дык сын ухапіўся аберуч і рубануў цябе ззаду. А вось і той меч. — Рэгіс адшпіліў ад свайго пояса рамейскі бліскучы меч і палажыў яго побач правай рукі Стэкіса. — Твой ён цяпер. Табе належыцца, на ім жа кроў твая. — Рэгіс памаўчаў, а потым дадаў: — Сёння ж дамоў цябе разам з нявольнымі ды дабром адашлем. Кунігас так распарадзіўся. Не бядуй, там вяшчкі ды сёстры твае хутка цябе вылекуюць.

Стэкіс нашчупаў рукаятку мяча, наблізіў яе да вока. На рукаятцы бліснула рамейская пазалота і расплылася ў тумане...

* * *

На ніжняй вейцы ў бацькі вісела сляза і дробненька дрыжэў маршчыністы падбародак. Стэкіс ляжаў на лаве, а вяшчок усё хадзіў навокал, нешта шаптаў і дзьмуў у гліняную кадзільніцу. Горкі дым уядаўся ў вочы і горла. Боль расплываўся з галавы па хрыбетніку. Пад страхою хаты, на пакрытых сажаю жэрдках, вісяць вяленыя кумпякі вяпровыя і мядзвежыя. Яны то набліжаюцца, то аддаляюцца, або і зусім расплываюцца ў чарнаце падстрэшша. І прасціраюцца, гайдаюцца пойменныя лугі над ракою Бебраю. Трава ў самым квецені. Яны з бацькам косяць сваё жарэб'е-надзел. Сонца неміласэрна пячэ ў голаў, ад узмахаў касою баліць сярэдзіна і краплісты пот залівае вочы. Недзе далёка-далёка пяюць дзяўчаты. Яны, пэўна, разбіваюць пакосы. Галасы іх усё бліжэй і бліжэй.

— Стэкіс, Стэкіс, ачніся!.. Гора нам, гора...

— Што... Што такое?! — Стэкіс намагаецца ўстаць, з натугаю спускае ногі з лавы.

У абедзвюх сясцёр вочы заплаканыя, чырвоныя.

— Ой, Стэкіс, русы, русы цьмою ідуць сюды, а нашых няма — на тым месяцы на мазаўшан падаліся. Татка наш пайшоў з іншымі засекі на дарогах ладаваць. Але ці засекі затрымаюць русаў? Кажуць, што іх вядзе якісьці вялікі кунігас Валодас. Стэкіс, што нам рабіць?.. Русы ўжо каля нашага селішча!..

— Прынясіце мой меч, — прахрыпеў ён.

Устаў з лавы і, перамагаючы трымценне ў вачах ды абапіраючыся на сцяну, пайшоў да адчыненых дзвярэй. На панадворку лёгкімі пушынкамі слаўся марозны сняжок. Сёстры беглі ад свірна і абедзве неслі меч: адна трымала за рукаяць, другая ж за востры канец ножнаў.

— А цяпер бяжыце ў ельнік, адтуль лясамі ў цвердзь прабірайцеся.

— Стэкіс, а ты?!

— Хутчэй, хутчэй! Бяжыце задворкамі...

Стэкіс не стаў зачыняць за імі дзверы хаты. Абапёрся на вушак і глядзеў на вуліцу селішча. Па ёй валаклася пакінутая некім у поспеху рыжаватая цёлка, тыцкала мызаю ў адчыненыя іхнія вароты і захрыпла мычала. У паветры кружыліся сняжынкі, звольна апускаліся на дрэвы, платы, дарогу, што ўздымалася за селішчам на пагорак і каля старога разгалістага дуба знікала ў кустах.

Але тупат пачуўся з іншага боку, ад задворкаў. Стэкіс асцярожна выхіліўся з-за вушака. Некалькі рускіх коннікаў уязджала на панадворак. Стэкіс распрастаўся ва ўвесь рост, дабыў меч з ножан. Ён чуў, як затрымаліся коні і зарыпеў снег пад нагамі чалавека, што кіраваўся да дзвярэй хаты. Стэкіс аберуч узняў меч. За вушаком бліснуў шалом уваходзячага. Р-р-ра-а-з... Рус мяшком валіцца на парог. З яго шыі хлешча на гліняны ток струмень крыві, а вялікія блакітныя вочы глядзяць на Стэкіса не міргаючы. „Шалом і кальчуга — усё рамейскія“, — мільгае ў галаве здагадка Стэкіса і ён на момант затрымоўвае зрок на целе руса. Але вось дзверы засланяе нейкі цень і халоднае жалеза ўпіваецца ў левы бок грудзей. Стэкіс выпускае з рук меч, хапаецца за рукаяць рускай пікі, а тая ўсё глыбей і глыбей уваходзіць у яго цела. Ліпкая цемра залівае вочы. Ён хістаецца і падае побач з мёртвым русам. Гліна каля роднага парога такая мяккая, асабліва там, дзе жывуць маленькія хатнія багі, каўкі.

Мікалай Гайдук

ТРЫБУНА чытачоў

У адказ Кастусю Басянку

Сустрэўся я з сябрам Кастусём Басянка, які любіць чытаць „Ніву“. Ён мне кажа:

— Ты шмат пішаш крытычных артыкулаў аб Гайнаўцы, але ці хто ўсур'ёз рэагуе на іх? Ці твая крытыка дапамагае ліквідаваць недахопы? У рэдакцыю „Нівы“, вядома, шлюць ураднікі свае тлумачэнні, але ці адпавядаюць яны праўдзе?

Падумаў я, што мой сябра сапраўды можа мець рацыю... Вазьму, думаю сабе, ды сам пабачу, якія вынікі даюць мае крытычныя заметкі ў „Ніве“.

У восьмым нумары „Нівы“ за гэты год была змешчана мая карэспандэнцыя „Больш пары!“ Наведаўся я цяпер у тую лазню і, аказваецца, ад часу крытыкі ў „Ніве“ тут ужо не было выпадкаў, каб не напалілі ў печы!

У іншым жа нумары „Нівы“, дваццаць восьмым, змешчана заметка „Брудныя тэлефонныя будкі“. Ведаю, што ўжо назаўтра пасля з'яўлення „Нівы“ з гэтай карэспандэнцыяй будкі чысцілі! Ды цяпер у іх няма таго бруду... У той жа „Ніве“ пісалася пра бязладдзе на гайнаўскай вуліцы Пралетарскай. Цяпер гэту вуліцу замятаюць! Падобнае здарылася з пропустам ля вуліцы Ліпавай, які прачысцілі, ды нават прабоіны на асфальце палаталі.

У трыццатай „Ніве“ ад 31 жніўня г.г. пісалася аб знішчанай парэнчы на мосце ля вуліцы Мілкоўскага. Думаеце, не зрабілі яе, не адрамантавалі? Адрамантавалі, ды яшчэ як хуценька!

Так мог бы я пісаць доўга. Хачу гэтым толькі пераканаць свайго сябру Кастуся ў тым, што варта пісаць ды змагацца з рознымі непаладкамі, недахопамі. Тады і будзе прыгажэйшая наша родная Гайнаўка.

Раса

Хоць ты шыю скруці!

Асфальтаваная дарога з Дубіч Царкоўных у Палічную ў шматлікіх месцах настолькі ўхабістая, што жах бярэ, калі едзеш па ёй матацыклам ці матапедам. Як кажуць, хоць ты шыю скруці!

Па гэтай дарозе ездзяць аўтобусы. Але іх шафёры, пэўна, так не адчуваюць тых ямак... Што такой грамадзіне невялікая ўхабіна?!

Трэба, каб адпаведныя ўлады падумалі аб рамонце гэтай нягладкай дарогі.

М. Панфілюк

Чаромха не на ўскраіне свету

Рады прафсаюзаў чыгуначнікаў чаромхаўскіх прадпрыемстваў супольна з работнікамі дома культуры „Чыгуначнік“ у месяцы жніўні арганізоўвалі некалькі культурных мерапрыемстваў.

14 жніўня выступіла ў Чаромсе аб'язная трупа беластоцкага тэатра, з пастаноўкай „Паліцыі“ Славаміра Мрожка. Семнаццатага жніўня двойчы выступіла беластоцкая эстрада з праграмай „Развітанне з летам“. Зала была запоўнена гледачамі да апошняга месца.

Як паведаміла работніца дома культуры Зіна Маркевіч, у верасні наведае Чаромху эстрадны калектыў з Чэхаславакіі.

М-ка

Памяці Янкі Адамюка

* ✻ *

Чаму адыйшоў ад нас,
У красе гадоў маладых?
У вераснёвым сонцы
Апошні раз глядзелі на цябе.

Усе мы праводзілі цябе.
Застанешся ў нашых думках, памяці...
Скажам: няпраўда, што ты
Назаўсёды пакінуў нас!

На дваццатым годзе жыцця.

Жэня Аўсенюк, Зубава.

Татары на Сакольшчыне

Першых татар на цяперашняй Сакольшчыне сяліў яшчэ князь Вітаўт, у першай палове пятнаццатага стагоддзя. З іх дапамогаю ахоўваўся гандлёвы шлях у Польшчу, які праходзіў далінаю рэчкі Свіслач. Каля (некалі татарскіх) Ласінянаў захаваліся сляды вельмі даўніх мусульманскіх могілак; падобныя знаходзяцца ля Белагорцаў. Імі павінны зацікавіцца вучоныя-археолагі. Каменне з іх нельга вывозіць на падмуроўкі...

У сучасны момант на Сакольшчыне жыве невялікая група татараў. У самой Саколцы ёсць іх чатырнаццаць сем'яў, у Багонніках — больш дзесяці, у Крушынянах — дванаццаць. Татарская моладзь выхавана так, што сярод яе ніколі не было і няма хуліганаў ці ашуканцаў. Гэта добрая рыса характару маладых татараў была б надта прыдатнай нашым хлопцам і дзяўчатам...

На майскае свята Шаранбаран у багонніцкую мячэць з'язджаюцца татары з усяе Польшчы. У мячэць нельга ўваходзіць у абутку, аб чым не заўсёды памятаюць турысты...

Татары з'яўляюцца вельмі добрымі суседзямі, спачуваючымі людзьмі і сардэчнымі сябрамі. Ніхто ў нас не чуў, каб былі якія-кольвек нацыянальныя непаразуменні паміж беларусамі і татарамі.

Т. К.

Блудава ў Лужанах

У Лужанах можна паблудзіць. Тут крыжуюцца дарогі ў Крушыняны, Рудакі, Нетупу... Тыя, што едуць ад баброўніцкай шашы праз Лужаны ў Крушыняны нярэдка трапляюць у Рудакі. Няма ўказальнікаў дарог. Ці іх панішчыў хто, ці ўвогуле не ставілі?

Таму, асабліва ў святочныя дні, нярэдка можна ўбачыць у Лужанах чужакоў, якія пытаюць дарогі. Можа, гэта і прыемна безупынна тлумачыць незнаёмцам дарогу...

(ся)

Антон Базылюк

Антон Базылюк паходзіць з Навасёлак. Цяпер жыве ён у Гарадку. У васемнаццацігадовым узросце ён сутыкнуўся з дзейнасцю Беларускай сялянска-работніцкай грамады, належыў да Таварыства беларускай школы.

Удзельнічаў у партызанскай барацьбе, а з прыходам Савецкай Арміі ў 1944 г. уступіў ён у яе рады і пайшоў граміць фашыстаў у іх логаве. Вярнуўшыся, дзейсна ўключыўся ён у будаўніцтва народнай улады, змагаўся з рэакцыйнымі бандамі, дзейнічаў у ППР.

Антон Базылюк, персанальны пенсіянер, за свае заслугі атрымаў Кавалерскі крыж Ордэна Адраджэння Польшчы, медаль „Перамога і Свабода“ і іншыя медалі ды ўзнагароды.

Юрка Паплаўскі, Гарадок.

„Вы мяне хлебам не корміце!“

Хачу я апісаць справу, якая ўжо не раз закраналася на старонках „Нівы“. Гэта пра аўтобус ПКС-у.

Восьмага верасня я хацеў ехаць з Кленік у Бельск. Трэба было паспець на восьмую гадзіну ў школу. Прыйшоў я з маці на прыпынак. Прыехаў аўтобус № АМ 18-87. Ён не спазніўся, была гадзіна шостая і дванаццаць хвілін. Аднак, узяў шафёр усяго толькі двух вучняў з месячнымі білетамі, а нас, мяне з маці, не захацеў узяць, хаця аўтобус быў пусты. Калі мы пачалі гаварыць з шафёрам, ён адказаў: *„Вы мяне хлебам не корміце!“*. Зачыніў дзверы і паехаў.

На прыпынку засталося пяць асоб. Як гаварылі потым людзі, гэты аўтобус не спыняўся і на наступных прыпынках. Гэта не адзіная прыгода з тым шафёрам... Два гады таму назад ён узяў маладых хлопцаў, а старэнькую бабулю сапхнуў з усходкаў. Кажуць, што ўжо не раз пісалі скаргі на яго, але гэта нічога не дапамагае. Думаю, што яму трэба дабрацца да скуры! Досыць людзі патрацілі нерваў на яго.

Валянцін Анапюк

Квітамі кідаюць са злосці

Снежкі — невялікая вёска, якая налічвае больш 50-ці гаспадароў. Калісьці знаходзілася тут грамадская рада, а нават пастарунак міліцыі. Цяпер засталася толькі пошта.

Калі я трапіў у Снежкі, мала хто быў у вёсцы (усе паехалі на фэст у Грабарцы). Маім субяседнікам стаў пісьманосец Мікалай Вашчук. Гэта пажылы ўжо мужчына. На пошце працуе восьмы год. Абслугоўвае ён вёскі Снежкі, Малочкі, Сасіны і Белкі. Ён адзіны тут пісьманосец (другі работнік пошты — гэта яе загадчыца). Вось што расказаў М. Вашчук:

— З падпіскай „Нівы“ ў нас зусім дрэнна. Маю ўсяго чатырох падпісчыкаў. Калі вучацца дзеці ў школе, дык тады лягчэй чагосьці дабіцца... Ды не думайце, што з падпіскай на іншыя часопісы тут лепш. Не! Трэба добра „натанцавацца“, каб нехта захацеў зрабіць падпіску. Нашы людзі вельмі неахвотна чытаюць газеты і часопісы. Сам не ведаю, чаму гэта так? Калі выплачваю грошы за малако, дык толькі тады і скарыстоўваю момант, каб намовіць каго на падпіску. Потым ужо позна. Бывае, квітамі кідаюць, злуюцца, ужо зрабіўшы падпіску...

Гэта прыкра. І дзіва дзіўнае, што яшчэ захаваліся на свеце людзі, якіх зусім не цікавіць тое, што адбываецца па-за іх вёскай!..

(к-ус)

Новае папаўненне

Партыйная арганізацыя станцыі Чаромха на сваім сходзе ў месяцы жніўні прыняла ў кандыдаты Польскай аб'яднанай рабочай партыі Янку Салінскага і Тамару Гурын. Цяпер гэта арганізацыя налічвае 63 члены і чатыры кандыдаты. Першым сакратаром яе з'яўляецца шматгадовы партыец тав. Мікола Раманчук з Кузава.

(к-ус)

Навялі лад ды чысціню

Зубаўская моладзь, згуртаваная ў Сацыялістычным саюзе вясковай моладзі, вырашыла ачысціць агародчык і прысядзібны ўчастак мясцовага клуба. Дваццаць восьмага жніўня дзяўчаты і хлопцы давялі да ладу і чысціні ўвесь пляц.

Джэны А.

Іван Ляшкевіч, Навіны. Як даведваемся, ваша справа ўжо высветлена нам. дырэктар ПЗУ ў Беластоку грам. Юзэфам Гэндзялеўскім. Пісьмовы адказ вам выслалі.

Раса. Наракаеце, што ўжо не маеце аб чым пісаць. Адкуль у вас такія думкі? Эй, не падайце духам! Не спяшайцеся з вывадамі, добранька прыглядзьцеся да жыцця і тады ўбачыце, колькі яшчэ трэба паправіць, дарабіць, дапамагчы, падказаць... Вы ж дасканала ўмееце гэта рабіць. Словам, чакаем ад вас наступных заметак.

Мікалай Хлябіч, Мікалай Каліноўскі, Зіна Міруць, Прылажынскі Уладзіслаў, члены вясковага камітэта з **Бандароў.** Вашу заяву атрымалі. Дзякуем. Чакаем яшчэ адказу міхалоўскага ГС-у.

Валянцін Анапюк, Галады. Магчыма, што Жэня Андраюк з Кнаразоў і падглядзела твой спосаб пісання ў „Ніву“. Нам здаецца, што ты павінен быць хутчэй за ўсё задаволены тым, што іншыя лічаць твой стыль прыкладным. Не бачым прычын да нездаволенасці.

Дванаццатага верасня адвячоркам на дарозе з Чаромхі ў Тэрахоўскую Вольку наехалі адзін на другога матацыклісты, Міхась Л. з Ёзікам Ш. Яны здорава пакалечыліся.

Трынаццатага верасня грузавік стукнуўся з „сірэнкай“ на дарозе з Гайнаўкі ў Белавежу. Шафёр „стара“ Генрык Р. з перапалоху ўцёк, пакідаючы на месцы нешчаслівага ўласніка „сірэнкі“ Міхася П. Страты складаюць каля сарака тысяч злотых.

Чатырнаццатага верасня раніцай на скрыжаванні вуліц Каляёвай і Пташынскага ў Гайнаўцы Аляксандр А. наехаў машынаю на Багумілу С. На шчасце, Багуміла С. засталася жывая і лечыцца ў мясцовай бальніцы.

Міжрэчча

Прыгожае наваколле, прыгожая мясцовасць і прыгожая назва яе: Міжрэчча. Вёска гэта знаходзіцца сярод сенажацяў ды лясоў Супрасльскай гміны. Цячэ тут цудоўная рака Сакалда.

У Міжрэччы, называным таксама Мізарэччам, знаходзіцца слаўны здаўна вадзяны млын, на які едуць з завозам гаспадары з вельмі далёкіх вёсак, бывала, аж з па-за Крынак. Міжрэчанцы займаюцца гадоўляй. Вялікія абшары сенажацяў ствараюць для гэтага добрыя ўмовы. Тут бывае і па тры накосы добрага сена.

Зямля ў міжрэчанскай ваколіцы наогул незайздросная, пятага ды шостага класаў. Бульбяная. Завуць яе — **пясочкі.** Аднак жа пры высокім мінеральным угнойванні яе гаспадары ў Міжрэччы дабіваюцца неблагіх ураджаяў. Цяпер лясунская вёска неабавязкова мусіць быць убогай.

Янка Бандарук

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

У сувязі з публікацыяй **„Што з парэнчаю?“**, змешчанай у „Ніве“ ад 31 жніўня г.г., кіраўніцтва лясных вузкакалеек у Гайнаўцы піша да нас:

„... Oddział Kolejek Leśnych w Hajnówce wyjaśnia, iż wsp. poręcz została naprawiona przez nas w dniu 1.IX. Jednocześnie wyjaśniamy, iż jest to most kolejki wąskotorowej i wszelki ruch pieszy czy pojazdami jest zabroniony na tym moście z uwagi na bezpieczeństwo tych ostatnich, o czym informuje tablica. Niemniej jednak ruch kołowy odbywa się czasem „na dziko”, co jest powodem, że poręcz tę uszkodził ciągnik który przez w/w most usiłował przejechać. Wyłamywanie poręczy na moście tam jest nagminne. Aby rozwiązać tę sprawę, władze miasta muszą poszerzyć nasyp kolejki i wybudować most kołowy, gdyż obecna sytuacja zagraża bezpieczeństwu pojazdów i lokomotyw”.

Столькі. Подпіс ды пячатка неразборлівы. Прапановы, вядома, слушныя. Але ці гэты кіраўнік выступаў з імі ў адрас улад Гайнаўкі? З гэтага ліста мы не ведаем, ці хто ставіў пытанне аб пабудове мосту ды пашырэнні чыгуначнага палатна...

У адказ на карэспандэнцыю Ніяка **„Дурны прыпынак“** намеснік дырэктара беластоцкага ПКС грам. Рышард Лідэр нам адрэзаў:

„...Wydane w tej mierze Zarządzenie Ministra Komunikacji określa szczegółowo, że przystanki autobusowe nie mogą być lokalizowane mniej jak 150 m od skrzyżowania dróg, łuków poziomych, pionowych i.t.p., ze względu na zachowanie bezpieczeństwa jazdy na drogach publicznych”.

Вось бачыце, сябра Ніяк: давядзецца Вам прызвычайвацца да таго прыпынку, што ў полі за Слойкаю ды пад гарою, і бегаць туды ажно духі вылазяць...

У адказ на артыкул нашага карэспандэнта М. Матвеюка **„Эх, дарожкі ды пуцявыя“**, які быў змешчаны ў „Ніве“ ад 17 жніўня г.г., першы намеснік дырэктара Раёна публічных дарог у Беластоку даслаў нам доўгае тлумачэнне. Ён піша:

„... Pokazane na szkicu sytuacyjnym drogi i szereg innych zlokalizowanych w pobliżu tych wsi (Kaniuki, Ryboły) dróg zostało przekazanych do byłego powiatu białostockiego w roku 1975. (...) Stan tych dróg oraz mostów drewnianych był niedostateczny...

Niesposób było wybudować i naprawić wszystkich przekazanych nam dróg w ciągu jednego roku, ze względów technicznych i finansowych. Dlatego też musi upłynąć dalszych kilka lat zanim zostaną te wszystkie drogi wybudowane i doprowadzone do dobrej przejezdności.

W roku bieżącym zaplanowano wykonać przebudowę mostu drewnianego oraz częściowo zasypanie drogi w miejscu zwanym Bołotco. Koszt tych robót wyniesie 250 tysięcy złotych. Dalsza budowa odcinka drogi Kaniuki — Ryboły będzie uzależniona od przydzielonych na ten cel środków finansowych...”

Potwierdzamy, iż podczas budowy drogi Pawły — Ciełuszki, utrzymania drogi Pawły — Kaniuki, Kaniuki — Ryboły ludność tych wsi w dużym stopniu wykonała szereg robót w ramach czynu społecznego.”

„Niwa” — Skr. poczt. 149. 15-950 Białystok. TELEFON 2-32-41. Wydawca Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe RSW w Białymstoku. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu”, urzędy pocztowe i listonosze. Indeks 36911/36671.

Як хвалілі блат

Многа тысяч год назад
У Грэцыі ці Рыме
Пявіўся на свет Блат,
І не так, а ў грыме.
Там падмажа, там звядзе...
Пранікаў, дзе можна.
І аблытаў ў грамадзе
Перш за ўсё вяльможных.
Мацаваў, не прыпыняў
З імі розных зносін.
Рэгулятарам ён стаў
Узаемаадносін.
Калі трэ каму чаго
(Хоць таго багата),
Не дастанеш без яго,
Без гэтага Блата.
І тады рашылі там:
Што ж гэта за ліха?
Трэ хутчэй пакончыць нам
З той неразбярыхай.
Досыць нам ваду муціць!
Па якому праву?
Трэба нам яго злавіць
Ды ўчыніць расправу!
І вось неяк ў позні час,
Калі на разведку
Выйшаў Блат,
Яго тут — раз! —
І злавілі ў сетку.
— Не ўцячэш ад нас ты, не!
Намі не пагрэбуй —
Пахаваем у труне
Мы цябе, як трэба.
Усміхнуўся Блат:
— Ну, ну,
Пачакаю трошкі.
А з чаго, з чаго труну
Зробіце вы?
— З дошак.
— Што ж, не буду памагаць —
Гэта ваша справа.
І пабеглі ўсе шукаць
Дошак тых рухава.
Увесь горад абышлі,
Абскакалі вёскі,
Ды ніводнай не знайшлі
Завалялай дошкі.
Прапаноўвалі дарма
Грошай процьму людзям,
А ў адказ адно:
— Няма
Дошак і не будзе.
І вярнуліся назад:
— З нас ужо даволі!
Калі знойдзеш дошкі, Блат,
Атрымаеш волю.
— Колькі трэба і якіх?
— Хоць адну на ўцеху...
І адразу дошак тых
Цэлы воз пад'ехаў.
Падзівіліся:
— Ай-яй,
Дошкі, нібы з неба...
І рашылі:
— Блат, гуляй,
Памагай, дзе трэба.
...Многа тысяч год назад...
Хоць прайшлі стагоддзі,
А ён выжыў, выжыў блат
І між намі ходзіць.
І ў наш час ён дзе-ніДзе
(Не праходзьце міма!)
Рэй паціханьку вядзе
І таксама ў грыме.
Досыць жа гуляць яму!
Пачакайце трошкі —
Знойдзем,
Знойдзем на труну,
Знойдзем тыя дошкі!

Уладзімір Правасуд

НІЎКА

— 7, 8, 9, аўт!

БОН ТОН

Мама вучыць сына правілам паводзін:

— Сынок, калі я пытаю цябе, хто прыйшоў, нельга гаварыць: „Усяго толькі тата", — нават калі сапраўды прыйшоў усяго толькі тата.

У ЗАГСЕ

— Яны ўсе просяць маёй рукі. Памажыце выбраць.

У ГАСЦЯХ

Вяртаючыся з працы, Пятро забег да траюраднай цёткі. Тая неахвотна запрасіла яго да стала, пачаставала дранікамі. Бачыць Пятро: сядзіць у кутку сабака і не зводзіць з яго вачэй.

— Чаго гэта ён так вытрашчыўся? — пытае.

— Ды не звяртай увагі. Гэта проста таму, што ты ясі з яго талеркі.

ГАСЦІНІЦА

У гасцініцы было вельмі брудна, і адзін з гасцей пад надпісам „Выцірайце ногі" дапісаў: „перад тым, як выйсці на вуліцу".

Найлепшая абарона — наступленне.

ПАРЫЖ

Наведвальнік парка звяртаецца да стоража з пытаннем:

— Вось тут у вас напісана, што за хаджэнне па газонах штраф пяць франкаў. Чаму так мала?

— Таму што інакш ніхто б па іх не хадзіў.

...Ён быў гаспадаром свайго слова: спачатку даваў абяцанкі, потым браў свае словы назад.

...Ён не мог стаяць на нагах — пасадзілі на 15 сутак.

ЯНА ВЫЙШЛА

— Яна толькі што выйшла. Што-небудзь ёй перадаць? — ветліва спыталі ў мяне, калі я ўвайшоў у кабінет адной установы і спытаў, ці тут сядзіць Тацяна Пятроўна.

— Яна тут: бачыце, на стале яе капялюшык, — сказалі мне праз гадзіну. Сапраўды, на стале ляжаў белы пушысты капялюшык.

— Яна, магчыма, унізе, — сказаў хтосьці.

Я не знайшоў яе ўнізе і зноў падняўся ў кабінет.

— Толькі што была тут, — адказалі мне. — Што-небудзь ёй перадаць?

— Я да яе па важнай справе.

— Тады, калі ласка, падніміцеся наверх.

Я падняўся наверх. Пахадзіў. Пастаяў...

— Пазваніце па гэтым тэлефоне, — сказалі мне праз сорак мінут. Я пазваніў, але тэлефон быў увесь час заняты. Прачакаўшы яшчэ дзве гадзіны, я зноў зайшоў у кабінет.

— Яна выйшла, — быў адказ.

Пасля абеду я зноў прыйшоў, але Тацяны Пятроўны на месцы не было.

— Яна дзесьці тут, бачыце, на стале яе сумка.

— Дзе ж яна? — спытаў я ў канцы рабочага дня.

Тацяна Пятроўна тут, вось яе партфель.

— Гэта мой партфель, — адказаў я. — Перадайце, калі ласка, ёй, што я заўтра прыйду з раніцы.

— Яна толькі што выйшла, — адказалі мне на наступны дзень. — Што-небудзь ёй перадаць?

Алена Бараноўская

ДЫ КОЛЬКІ ТАМ

Сустрэліся сябры:

— За што гэта цябе ўчора так білі?

— Дзе? Калі? Хто біў?

— Я сам бачыў, як цябе валачылі па ўсім панадворку.

— Ды колькі там таго панадворка...

ГУМАР З

АСВЕЧАНАЯ АСОБА

У вясковым клубе закончыўся даклад прыезджага лектара. Два дзядулі выходзяць на панадворак, выцягваюць люлькі...

— Вось лектар дык лектар... Вучоны, адно слова... І як гаворыць... — уздыхае адзін.

— Гэта так... — згаджаецца другі. — Не тое, што ў нас у вёсцы. Што не скажуць — усё ясна. А тут — дзве гадзіны слухаў, аж сапрэў, а нічагусенькі не зразумеў. Адразу відаць асвечаную асобу.

— Ну вось, яшчэ адзін, і можаш ісці.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Ірэны Федзюкевіч з Піражкой змяшчаем песню

Urodzajny rok

słowa: Agnieszka Osiecka
muzyka: Katarzyna Gaertner
śpiewa: Maryla Rodowicz

Rośnie żyto i pokrzywa,
idą żniwa, będą żniwa,
w polu poją już maszyny,
w domu stroją się dziewczyny,
znów pogoda, niepogoda,
panna młoda już niemłoda,
tato, mamo, mamo, tato,
lato, zima, zima, lato,
lato, zima, zima, lato, rok, rok, rok...

Refren:
Rok, rok, rok
daj nam rok,
urodzajny rok,
jeszcze jeden dobry rok,
rok, rok, rok
nowy rok,
jak za miedzę skok,
jeszcze jeden modry rok,
rok!

Ptaszku, ptaszku, kręgolaszku,
usiądź kiedyś na mym daszku,
elektryczne światło zrób,
jasną lampę w mieście kup,
niech nam w nocy bielą błyśnie,
dam ci za to czarne wiśnie,
łup, łup, łup!
Już do żniwa jeden skok,
będzie płynąć słodkie wino,
urodzajny daj nam rok,
i zdrówko daj maszynom!

Rok...

Zdrówko, zdrówko daj maszynom,
niech im polne lata płyną,
a my w cieple naszych rąk
utulimy róży pąk,
więcej będzie w nas ochoty
na niedzielę, na soboty
ding, dong, dong.
Już do żniwa jeden skok
jedzie, jedzie wiejskie kino,
urodzajny daj nam rok
i zdrówko daj maszynom!

Rok...

КУРЁЗЫ

АХВЯРЫ ФАНАБЭРЫІ

Жыхары суседніх з ФРГ краін нярэдка жартам называюць усіх заходнегерманскіх немцаў „дактарамі", маючы на ўвазе іх слабасць да гэтага звання. Доктар — першая вучоная ступень у ФРГ. Атрымаўшы такое званне, чалавек тут вырастае ва ўласных вачах.

Дактароў у ФРГ вялікае мноства, большасць з іх, як правіла, не мае ніякіх адносін да навуковай работы. Цяту да доктарскага тытула сярод абывацеляў выкарыстала банда ашуканцаў у Франкфурце-на-Майне на чале з камерсантам Нестманам, які збанкрутаваў. Яна тайна прадавала ўсім жадаючым фальшывыя доктарскія дыпломы. У выніку ў ФРГ з'явілася 300 ілжэдактароў, а на прадстаўленыя рахункі Нестмана перакачвала круглая сума ў 10 мільёнаў марак. Трэба аддаць належнае Нестману — яго „ліпа" была самага высокага класа. Пасля затрымання Нестмана паліцыя ўжо два месяцы заклікае злашчасных „дактароў" аб'явіцца, гарантуючы ім поўную тайну і нават вяртанне грошай, заплачаных жулікам. Гэта неабходна, каб выявіць тайныя рахункі банды, на якія ахвяры фанабэрыі пераводзілі сотні тысяч марак. Але да гэтага часу з 300 ілжэдактароў у паліцыю ўпотай з'явіліся толькі два. Астатнія маўчаць, баючыся асканданцца ў вачах родных і знаёмых.

БАЙРАН

Калі Байрану споўнілася 20 год, ён запісаў у дзённіку: „Мне ўжо цэлых 20 год, а я яшчэ не стварыў нічога геніяльнага!"

СМЯЮЦЦА З НАМІ

Часамі спрачаюцца для таго, каб ісціна не нарадзілася.